

SZAKDOLGOZAT

Terenyei Edit

2022

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

**Az iskolázottság szerepe a
munkavállalók munkaerő-piaci
helyzetének javításában**

Konzulens

Dr. Réthy István

főiskolai tanár

Készítette

Terenyei Edit

gazdálkodási és menedzsment szak

logisztika szakirány

levelező tagozat

2022

Tartalom

1	Bevezetés.....	3
2	Irodalmi áttekintés.....	5
2.1	Magyar munkaerőpiac ismertetése	5
2.2	Iskolázottság szerepe a munkakeresésben	6
2.3	Magyar oktatási rendszer bemutatása.....	11
2.4	Foglalkozások presztízse és hiányszakmák	16
3	Anyag és módszer	17
4	Eredmények és értékelésük	22
5	Következtetések és javaslatok	40
6	Összefoglalás.....	43
7	Irodalomjegyzék.....	46
8	Táblázatok és ábrák jegyzéke.....	51
9	Nyilatkozatok	53
10	Mellékletek.....	55

1 Bevezetés

A szakdolgozatom során arra a kérdésre keresem a választ, hogy az iskolázottságnak milyen szerepe van a munkavállalók munkaerő-piaci helyzetének javításában. Főiskolai tanulmányom során a Munkaerő-piaci ismeretek című tantárgy keretein belül már foglalkoztam a munkahelyi fluktuáció kutatásával, így már bizonyos mértékben volt kapcsolatom a témához, amit szerettem volna folytatni. Viszont azzal a kutatással ellentétben, most nem a munkáltató oldaláról elemzem a problémát, hanem a munkavállalók szempontjából. A munkakeresés problémájával előbb-utóbb mindenki találkozik, legjobb esetben akkor, amikor elkezd dolgozni. De mivel nagyon ritka, hogy valaki egész életét egy munkahelyen tölti le, ezért valószínű, hogy többször is foglalkoznia kell az álláskereséssel. Ha a munkakeresés problémáját alaposan végiggondoljuk, látjuk, hogy X mennyiségű ember szeretne Y mennyiségű nyitott pozíciót megpályázni és megnyerni. Amennyiben $Y > X$, ez esetben egy ideális világban élnénk, amikor minden állás egyenlően fizet és egyenlő mértékben érdekes vagy fárasztó, akkor minden munkakeresőnek lenne elegendő álláslehetőség és távolról se ismernénk a munkanélküliséget. Viszont a helyzet jóval bonyolultabb. Habár bizonyos szakmákban több 10 ezer nyitott pozíciók is lehetnek, e pozíciók betöltéséhez már nem biztos, hogy van megfelelő képzettségű ember. Az egészet vizsgálva elmondható, hogy versenyhelyzet van az álláskeresők között. Az, hogy a versenyben minél jobb eredményt érjünk el, rengeteg mindentől függ. Viszont vannak bizonyos paraméterei, amiket változtatni lehet és a versenyben előnyökhöz juttathatja a résztvevőket. Ilyen paraméterek lehetnek például - a teljesség igénye nélkül - a tapasztalat, a nyelvtudás, a bérigény, a kötelező minimum végzettség az állás betöltéséhez. Ezek közül a bérigény az, ami kicsit másképp működik, mint az előzőek, hiszen ez fordítottan arányos a pozíció sikeres megpályázásának esélyével. Ha nagyon fontos munkát találunk, akkor érdemes engedni a bérigényből, viszont ezzel hosszú távon veszteségesek leszünk, ezért ez nem jó hosszú távú stratégia. A másik paraméter, ami kicsit érdekesebb, az a tapasztalat. Sajnos, amikor az ember először bekerül az álláskeresők közé, ez az, amiből neki van a legkevesebb, így hátránnyal indul azokkal szemben, akiknek már van korábbi munkatapasztalata. Ha viszont a nyelvtudást vagy az iskolai végzettséget nézzük, az a jó hír, hogy ezek mind javíthatóak, ráadásul rövidtávon is, akár hónapok, vagy évek során. Mivel már én is túl vagyok számos munkahelyváltáson, volt időm megtapasztalni a munkakeresés nehézségét különböző végzettségekkel, mint itthon, mint külföldön. Úgy érzem, hogy személyes tapasztalataim is hasznosak lesznek a címben megfogalmazott téma kutatása

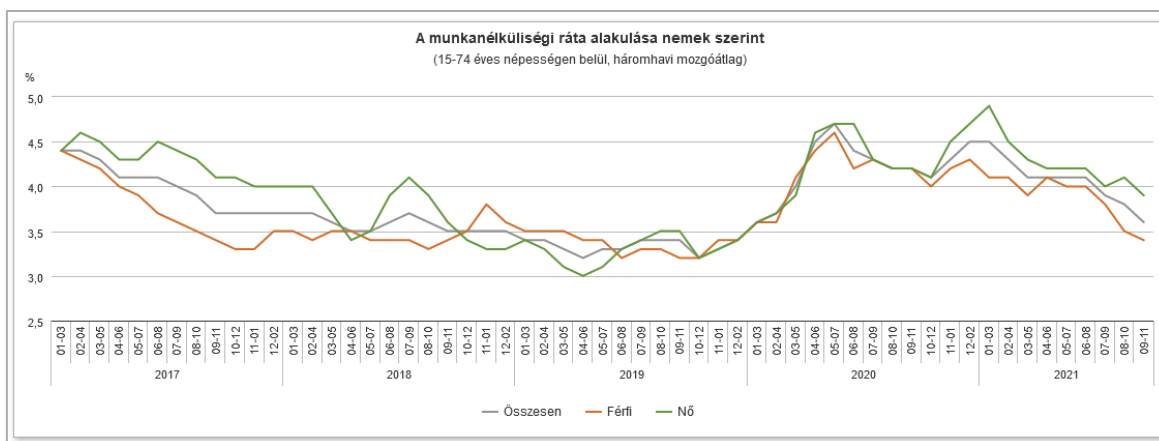
során. A szakdolgozatom célja, hogy bizonyítsam, hosszabb távon megéri fejleszteni magunkat, mert azzal javíthatjuk a pozíciónkat a munkaerő-piaci versenyben. Mindenkinek nem lehet azonban felsőfokú végzettsége, mert vagy nincsenek megfelelő képességei, vagy nincs megfelelő lehetősége ennek elérésére. Viszont alacsonyabb iskolai végzettséggel is vannak lehetőségek, amikkel javíthat a pozícióján az ember. Akadnak bizonyos szakmák, ahol jelenleg is nagy a munkaerőhiány és nem igényel különösebb iskolai végzettséget, vagy akár rövid időn belül megszerezhető az ehhez szükséges tudás. A dolgozatom célja az is, hogy ezekre is rámutassak. A következő fejezetben, az irodalmi áttekintésben szeretném bemutatni, hogy ez nem új keletű dolog, többen foglalkoztak már ezzel a témával, valamint szeretném bemutatni e kutatások eredményeit. Saját kutatásom során primer és szekunder kutatással is szeretném bizonyítani azt, hogy az iskolai végzettségnek befolyásoló szerepe van a munkaerő-piaci helyzetre. Foglalkozni szeretnék viszont a kivételekkel is, illetve javaslatokat fogalmazok meg a kutatásom során összegyűjtött adatokból, azok feldolgozásának összegzését követően.

2 Irodalmi áttekintés

2.1 Magyar munkaerőpiac ismertetése

Magyarországon 2022 augusztusában a KSH adatai alapján a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4.713.000 fő volt. [KSH 2022] Ebbe az adathalmazba a 15 és 74 év közötti lakosságot számolták bele. A munkaerőpiac ismertetése kapcsán a munkanélküliség kérdéskör megvizsgálása is lényeges. A munkanélküliség többféle típusba sorolható a közigazgatási szakirodalom értelmezésében. Egyik lehetséges besorolás szerint létezik az önkéntes és a kényszerű munkanélküliség. E felosztás értelmében az önkéntes munkanélküliséget a munkavállaló saját maga választja, például elégedetlen a bérezésével, vagy a munkahelyi körülményekkel és munkaváltás céljából dönt így. Ellenben a kényszerű munkanélküliséget az egyén nem választja, mert a célja az lenne, hogy elhelyezkedjen adott feltételek mellett, de mégsem tud.

A Központi Statisztikai Hivatal egy 2022 januári közzététele szerint a következőképpen alakult Magyarországon a munkanélküliségi ráta három hónapos mozgóátlag szerint. Az alábbi kimutatás nemekre bontva mutatja a 15 és 74 éves korosztály munkanélküliségi helyzetének változásait az elmúlt 5 évre vonatkozóan (2017 januártól 2021 szeptemberig). [KSH 2022]

1. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása nemek szerint 2017-2021 között
(Forrás: KSH 2022 <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun2111.html>)

A 2021-es év elején, januárban kiugróan magas eredményt mutat a diagram a nőknél a korábbi időszakokhoz képest, itt a munkanélküliségi ráta 4,9%-os, míg a férfiak esetében 4,1%-os. Az ezt követő hónapokban viszont csökkenés figyelhető meg, 2021 szeptemberére összesen 0,9%-kal esett vissza a munkanélküliségi mutató, mely 177.000 átlagos

munkanélküli létszámot jelent. További statisztikai elemzésekből a KSH közzétett adatai szerint a 2021-es év végére a munkanélküliek száma 179.000 fő volt, mely 3,7%-os munkanélküliségi rátát jelent. [PAPP 2022] Összegezhető a mutatókat tekintve, hogy a munkanélküliségi ráta 2020 első negyedéve óta nem volt ilyen alacsony. Hazánkban a SARS-CoV-2 (Covid-19) járvány 2020 év elején jelent meg, amely hatására márciusban szigorításokat vezettek be. [CONSILIUM] Számos, nem várt változás lépett életbe, melyre nem mindenki és nem minden vállalat tudott megfelelően és kellőképpen gyorsan reagálni, és ezáltal sok munkahely szűnt meg ebben az időben, sok dolgozó veszítette el állását váratlanul, főleg a kulturális területek, szórakoztató- és vendéglátóhelyek foglalkoztatottjai. A fenti diagramon is látszik a meredek ívű emelkedés a 2020-as év elején a munkanélküliek megnövekedésére vonatkozóan Magyarországon.

A hazai munkanélküliség javítására a kormányzatnak vannak eszközei, melyek közül az egyik az, hogy csökkentheti a munkakínálatot, például korai nyugdíjazással, vagyis a nyugdíj korhatár lecsökkentésével. [MOZSÁR et al.] Viszont ez azért nem jelent jó megoldást, mert Magyarországon így is előregedett a társadalom, és ha lejjebb kerülne a nyugdíjkorhatár, akkor ennek a következménye az lenne, hogy kevesebb aktív munkaerőnek kellene még több inaktív személyt eltartani, tehát a munkavállalókra nagyobb teher hárulna, például magasabb adó formájában. Egy másik lehetőség a kormány felől, ha a felsőoktatásban több finanszírozott helyet megnyitna a hallgatóknak, vagy akár kedvező hitellehetőségeket elérhetővé tenne számukra a tanulmányaik segítésére, így ezek által csökkenhetne a munkaerőpiacra frissen belépők száma. [MOZSÁR et al.]

A munkanélküliségi mutatók csökkentésére egy másik kormányzati eszköz a közfoglalkoztatási rendszer létrejötte, mely 2011. január 1-től működik hazánkban. Ez egy speciális foglalkoztatási forma, mely határozott idejű (maximum 12 hónap) munkaviszony keretein belül átmeneti munkalehetőség biztosít a hosszabb ideje állást keresők számára. [KÖZFOGLALKOZTATÁS 2022]

2.2 Iskolázottság szerepe a munkakeresésben

A világ fejlődése folyamán a gazdaság is folyamatosan fejlődik, aminek a következménye, hogy változik a munkavégzés körülménye is, és persze a munkavégzéshez szükséges elvárások és kompetenciák is. A szocializáció mellett az egyénnek szüksége van megfelelő képzésre, hogy alkalmasnak bizonyuljon az elvárt kompetenciáknak, amelyek gyorsan változnak. [CSEH és CSAPÓNÉ 2014] Mindemellert az oktatásnak jelentős szerepe van a

gazdasági növekedésben is. [SCHULTZ 1983] Tehát nem csak egyéni, hanem társadalmi szinten is előnyökkel jár az oktatásba időt, pénzt és energiát fektetni. Továbbá az oktatásnak egyéni szinten fontos szerepe van a szubjektív jóllét esetében is, azaz minél képzetesebb valaki, annál jobb állása lehet, aminek a következménye, hogy több pénzt kereshet, többet tud félre rakni és elégedettebb az aktuális élethelyzetével.

Visszatérve a gazdasági előnyökhöz, nézzük meg, milyen társadalmi előnyökkel jár. A 2000-es években több hazai és külföldi kutatás is arra a következtetésre jutott, hogy amelyik ország hosszútávon az oktatás fejlesztésére több pénzt és energiát fordított, az nagyobb gazdasági növekedést ért el a többiekhez képest. [NYITRAI 2001] Az oktatás szerepe tehát egyre jobban felértékelődik. Elég csak szüleink és nagyszüleinkre gondolni. Vegyük például a 60 éves korcsoportot, akik közel vannak a nyugdíj korhatárhoz. Az ő esetükben jóval kevesebben végeztek felsőfokú tanulmányokat, az számított iskolázottnak, akinek érettségi bizonyítványa volt. De ha még jobban visszatekintünk az időben, ez az arány még rosszabb. Általában csak a tehetősebb családok gyerekei mehettek középiskolába, a legtöbb gyermek az általános iskola után egyből elkezdett dolgozni, sőt akár iskola mellett is. Ráadásul a kisebb településeken gyakran voltak olyan iskolák is, ahol vegyes osztályokban tanultak a diákok, több korosztály együtt. Szerencsére a helyzet sokat változott azóta és sokan az oktatásban látták a jobb élethez vezető ajtó kulcsát. Sok esetben látni, hogy a szülők a nehéz munkával, rossz körülmények között megkeresett pénzüket arra áldozták, hogy a gyerekeiket iskoláztassák, hogy nekik könnyebb és jobb munkájuk, több lehetőségük legyen majd az életben. Ez a gondolkodásmód, hosszú távon kifizetődőnek látszik, hiszen ma már az iskolázottság aránya javult, még ha több generáció kellett is hozzá. Úgy gondolom, hogy azért is kell foglalkozni az iskolázottságnak nem csak az egyéni hasznával, mert az egyén tudásából a közösség, illetve a társadalom is nagyon sokat profitál. Gondoljunk a különböző kutatás és fejlesztésekre, melyeknek köszönhető, hogy a világ változik és fejlődik. Teljesen más körülmények között dolgozunk most, mint ezelőtt 50-100 évvel, de elég csak akár pár évtizedet is visszanéznünk. Az elmúlt 500 évben az emberiség túl van 3 lezárult ipari forradalmon és jelenleg a 4. zajlik éppen. Az első volt a gépesítés kora 1770-1780 között, a második a technológiai érettség kora 1870-1918, a harmadik pedig az automatizálás kora 1918-1990. [RÓNAY 2021] Egy ipari forradalom mindenre kihatással van, de én csak az oktatás részét szeretném most vizsgálni, illetve a munkaerőpiachoz kötődő részét. A gépek megjelenésével megszűnnek a régi, addig hagyományos munkahelyek, cserébe újak keletkeznek, amik az ipari forradalom újdonságaira épülnek, például gépesített munka.

Ezeket a gépeket elő kell tudni állítani, javítani és üzemeltetni. Ezekhez mind speciális tudás szükséges, amiket újonnan kell megtanulni. Ugyanez igaz az automatizálásra is. Rengeteg időt is energiát spórolhatunk meg vele és jókora hasznot nyerünk a termelésben a segítségével. De ezeket jól meg kell tervezni, ami szintén speciális tudást igényel és ugyanez érvényes a használatukra is. A számítógépek megjelenésével a technikai fejlődés majdnem követhetetlen sebességre kapcsol. Jelenleg épp a negyedik ipari forradalomban vagyunk, amely a termelési folyamatok automatizálásáról szól, melyet hálózatba kapcsolt okos rendszerek optimalizálnak és vezérelnek. [IPAR 4.0] Elég belegondolni csak abba, hogy ha ezt a mondatot 15-20 évvel ezelőtt olvassuk, valószínűleg nem is értettük volna. A régi hagyományos mobiltelefonjaink szépen lassan átalakultak személyi számítógépekké, amelyek az internet fejlődésével párhuzamosan ott tartanak, hogy az emberek már bárhol, bármikor, bármilyen információhoz hozzájuthatnak ezek segítségével. Ezek a kicsi eszközök, melyek saját operációs rendszerrel rendelkeznek, már komolyabb dolgokra képesek, mint az 5-10 évvel ezelőtti otthoni számítógépek. Ezek a fejlődések az oktatásra is óriási hatással vannak. Mikor én általános iskolába jártam a '90-es években, technika óra elnevezésű tantárgy keretében varrni és barkácsolni tanultunk, csak a középiskolában találkoztam először az informatikával. Ma már viszont az általános iskolásoknak is tanítják az informatikát. Akkoriban én eljutottam a szövegszerkesztés és prezentáció készítés elsajátításáig, illetve hallottam hírét a weblapkészítésnek. Ma már ezek alapszolgáknak számítanak, a honlap-készítést is beleértve, illetve mellette programozást is tanulnak a diákok. Jelenleg még választható érettségi tantárgy az informatika, de nem lenne meglepő, ha előbb-utóbb kötelező érettségi tantárggyá válna, mert annyira elvárt ismeretről van szó. Elég csak belegondolni, hogy ha valaki szeretne egy munkára jelentkezni, az állások többségénél már eleve a keresés folyamatához is szükséges az internet és számítógép használat alapvető ismerete. Ez egy igen érdekes fogalom, melybe évről évre egyre több minden tartozik bele. Rengeteg olyan irodai dolgozó van, aki minden nap számítógépeken dolgozik és képes a céges programba adatok bevitelére, de amikor egy dokumentumot alá kellene írni és csatolva elküldeni e-mail-ben, már nem tudja, hogyan lehetséges ezt a feladatot megoldani. Az álláskeresés során már az önéletrajzunk megírása sem megy ezen ismeretek nélkül. Úgy gondolom, hogy a számítógép használata tehát nem abból áll, hogy be és ki tudjuk kapcsolni és egy adott programot tudunk használni. Az egész az információkról szól. Tudnunk kell az analóg információkat digitalizálni, azokat kezelni, feldolgozni, továbbítani és értelmezni. Ahhoz tehát, hogy lépést tudjunk tartani a fejlődéssel a munka világában, muszáj tovább képeznünk magunkat. Az informatika oktatásával viszont

az a legnagyobb probléma, hogy olyan gyorsan fejlődik, hogy mire a megfelelő oktatókat kiképzik, majd oktatni tudják a tudást pár év múlva, már elévültnek számítanak az ismereteik. Ezért nekik is folyamatosan képezni kell magukat. Az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning) elengedhetetlen a jelen és jövő generációira nézve. Ezt támasztja alá, amikor az Európai Tanács 2000-ben Lisszabonban történt üléséhez Lisszaboni-stratégiaként megállapodott abban, hogy növelni kell a tudás szerepét és törekedni kell a tudás alapú gazdaságra. [PUBLICATIONS OFFICE OF THE EUROPEAN UNION 2004] Ez a stratégia olyan célkitűzéseket vázol fel többek között, mint például, hogy csökkenteni szükséges az iskolát elhagyók számát, csökkenteni kell a szövegértés, matematika és természettudományok terén elégtelen tudásúak számát, illetve növelni kell a diplomások mértékét. A 2020-as stratégiai keret legfontosabb újdonsága a digitális készségekhez kapcsolódik. [EURÓPAI PARLAMENT 2020] Az európai oktatási szakpolitika prioritásai az oktatás és képzés 2020 szakértői munkacsoportok tevékenységének tükrében a következő területeket vizsgálta:

Iskolapolitika: Korai iskolaelhagyás és pedagógusképzés. Korai iskolaelhagyóknak tekintik az Unióban azokat, akik ISCED 1, vagy ISCED 2 szintű végzettséggel rendelkeznek. A minimum elvárt képzettségi szint az ISCED 3. Az ISCED az International Standard Classification of Education angol kifejezés rövidítése. 8 fokozata van, amely rendszerben a 8-as a doktori képzést jelenti, az 1-es szint az általános iskola alsó tagozatának felel meg, a 2-es a felső tagozatnak, míg a 3-as a középiskolának. [EUROPEAN COMMISSION 2013]

Transzverzális kompetenciák: Azokat a kulskompetenciákat értjük ez alatt, amiket az ezredfordulón határoztak meg, mint fejlesztendő alapkészség. Ezeket öt területre lehet felosztani:

1. Információs és kommunikációs készség
2. Technológiai kultúra
3. Idegen nyelvek ismerete
4. Kezdeményező- és vállalkozási készség
5. Szociális készség

A kulcs kompetenciák pedig a következők:

1. Anyanyelven folytatott kommunikáció
2. Idegen nyelveken folytatott kommunikáció

3. Matematikai kompetenciák és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén
4. Digitális kompetencia
5. A tanulás tanulása
6. Szociális és állampolgári kompetencia
7. Kezdeményezőkészség és vállalkozói kompetencia
8. Kulturális tudatosság és kifejezőkészség

Digitális kompetencia:

A digitális kompetencia már a Nemzeti alaptantervben is definiálva van 2007 óta. Ezzel kapcsolatban 2011 és 2012 között végeztek egy kutatást, melyre alapozva kialakították a Digitális kompetencia keretrendszerét és azonosították a digitális kompetencia elemeit, melyek a következők voltak:

1. Információ-feldolgozás
2. Kommunikáció
3. Tartalom létrehozás
4. Biztonság
5. Problémamegoldás

Idegen nyelvek:

Az Európai Unió kezdetben a nyelvi sokszínűség megtartása politikáját követte, de rá kellett döbbenni, hogy inkább támogatni kell, hogy olyan idegen nyelveket tanuljanak az unió polgárai, amik a munkaerőpiacon szükségesek. Kutatások igazolták, hogy az idegennyelv-ismeret szintje nem elég magas, ezért intézkedéseket javasolnak, amiknek a hatásától javulást várnak:

- Nyelvoktatás minőségének javítása
- Nyelvtanárok továbbképzésének fejlesztése
- Innovatív nyelvtanulási módszerek támogatása
- Munkaerő-piaci nyelvismeret igényeinek a figyelembevétele

A Nyelvek és foglalkoztathatóság című 2015-ben megjelent kutatás az idegennyelv-ismeret és a foglalkoztatottság kapcsolatát vizsgálta, mely alapján bizonyossá vált, hogy az idegennyelv-ismerete erősíti a munkaerő-piaci pozíciót. [OKTATÁS ÉS KÉPZÉS 2015]

Ezt az Európai Unió 25 tagállamában vizsgálták, bele értve Magyarországot is. 17 országban pozitívan hatott a foglalkoztatottsági esélyekre az idegennyelv-ismeret. 13 országban az angolnyelv-ismerete jelentett előnyt, míg 5 ország esetében az orosznyelv-ismerete volt előnyös.

Ahhoz, hogy a tanítási és tanulási folyamatok hatékonyságát mérni lehessen, a tagállamok különböző mérési módszereket fejlesztettek ki. Ezzel kapcsolatban két tanulmány is megjelent nemrégiben, melyben a tagállamok nyelvi méréseit elemezték. Ezek a következő címmel jelentek meg:

- Nyelvek a középfokú oktatásban [EURYDICE REPORT 2014]
- Tanulmány a nyelvi mérések összehasonlíthatóságáról Európában [EUROPEAN COMMISSION 2015]

Felnőttkori tanulás:

Mostanában egyre nagyobb szerepe van a felnőttkori tanulásnak, mivel új technológiák jelennek meg, de még a migráció is hatással van rá. Kutatások szerint azok, akik részt vesznek az egész életen át tartó tanulásban, aktívabbak, egészségesebbek, jobb az általános közérzetük, jobban keresnek, jobb a foglalkoztathatóságuk, nagyobb önbizalommal rendelkeznek, nagyobb hajlandóságot mutatnak önkénteskedésre. De a munkaadók is profitálnak belőle, mert innovatívabbak lesznek, motiváltabb alkalmazottaik lesznek és nőni fog a termelékenységük is. Ha tovább megyünk egy magasabb szintre, akkor a társadalomra is pozitív hatással lesz, mert versenyképesebbé válik a gazdaság, magasabb GDP lesz és egészségesebbé válik a társadalom is.

2.3 Magyar oktatási rendszer bemutatása

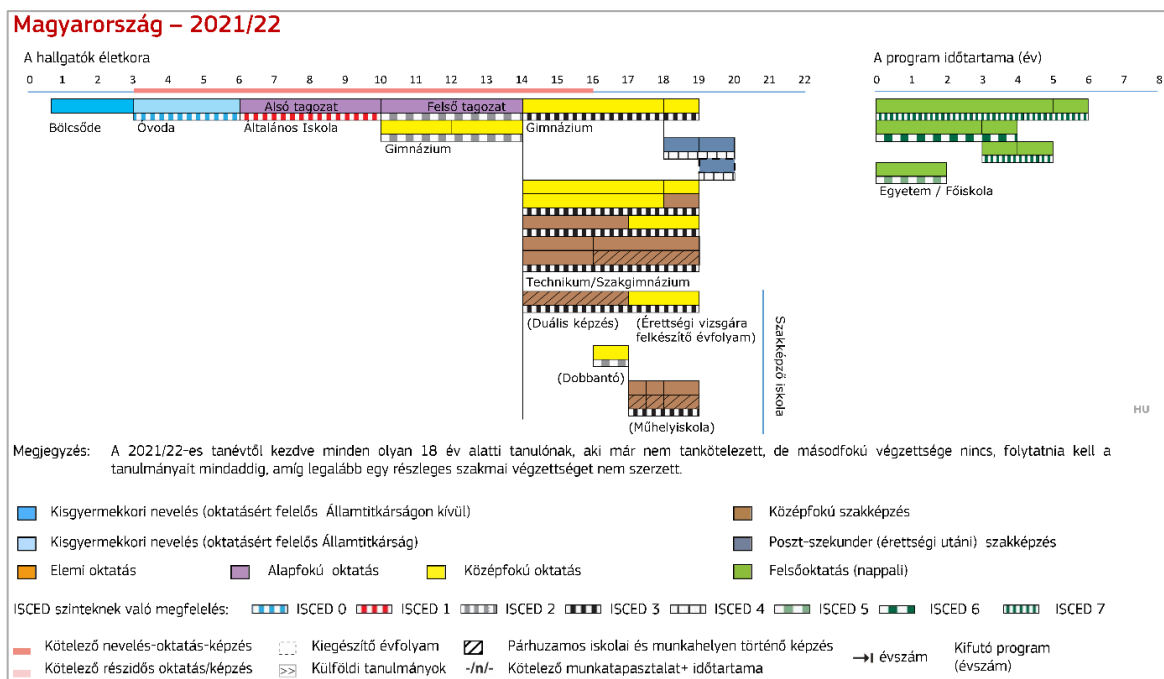
Az oktatás intézmény rendszere:

Iskoláskor előtti nevelés: óvoda (ISCED 0-1)

Alapfokú oktatás: Általános iskola (alsó tagozat ISCED 1, felső tagozat ISCED 2)

Középfokú oktatás: Gimnázium, Szakgimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Technikumok (ISCED 3-4)

Felsőoktatás: Főiskola és egyetem, melyek a következő képzést adják: alap (Bachelor), mester (Master), doktori (PhD) (ISCED 4-7)

2. ábra: A magyar oktatási rendszer felépítése
(Forrás: Eurydice 2021 https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/hungary/organisation-education-system-and-its-structure_hu)

Az oktatás hatékonysága

Több empirikus kutatás is igazolja, hogy a jó minőségű oktatásba érdemes pénzt befektetni, viszont vigyázni kell a rossz minőségű képzésekkel, mivel utóbbinak nagy társadalmi költsége van haszon nélkül. Tehát nem az iskolázottság mértéke a legfontosabb, hanem annak minősége. [KÖLÖKNET 2011] Az oktatás hatékonyságát az ott végzett diákok munkaerőpiacra való felkészültsége alapján mérik, melyet a diplomás pályakövetési rendszer segítségével hasonlíthatunk össze. [EDUCATIO 2010] A pályakezdők esetében a legnagyobb probléma viszont a munkatapasztalat hiánya, amire sok munkáltató panaszkodik. Cserébe viszont innovációt hozhatnak, és újfajta tudással rendelkeznek. [OLÁH és HUTÓCZKI 2012] Dr. Czeglédi Csilla és Dr. Juhász Tímea 2010 után készített egy nem reprezentatív kutatást 162 vállalattal. [CZEGLÉDI és JUHÁSZ] E kutatás alapján a cégek a következő indokok miatt nem alkalmaztak pályakezdőket:

„A szakmai tapasztalat hiánya, bérigény nagysága miatt.”

„Kevesen vagyunk, nem tudunk velük külön foglalkozni.”

„Megvannak a saját szakembereink.”

„Jelenleg azért nem, mert nem jelentkezett hozzánk már 2 éve pályakezdő.”

„Idényjellegű munka van nálunk, a pályakezdő állandó foglalkoztatású állást keresett.”

Az oktatás a munkanélküliségre is nagy hatással lesz, hiszen nő a képesítés szintje a munkavállalók körében, valamint az iskolák is egyre több, a munkaerőpiacnak megfelelő munkavállalót termelnek ki. Ráadásul, ha megvizsgáljuk az iskolai végzettséget és az elhelyezkedés várható értékét, akkor megállapítható, hogy szoros kapcsolatban vannak. [CSEHNÉ 2013] Után-követéses vizsgálatok alátámasztják azt is, hogy az alacsonyabb iskolázottságú emberek nehezebben találnak munkát és ezért később hajlamosak meggondolni magukat a továbbképzéssel, illetve továbbtanulással kapcsolatban, így növelik esélyüket a munkaerőpiacon. A másik motivációs tényező, hogy nem csak munkaerő-piaci helyzetüket erősítik a képzési szint emelésével, hanem a várható munkabérüket is.

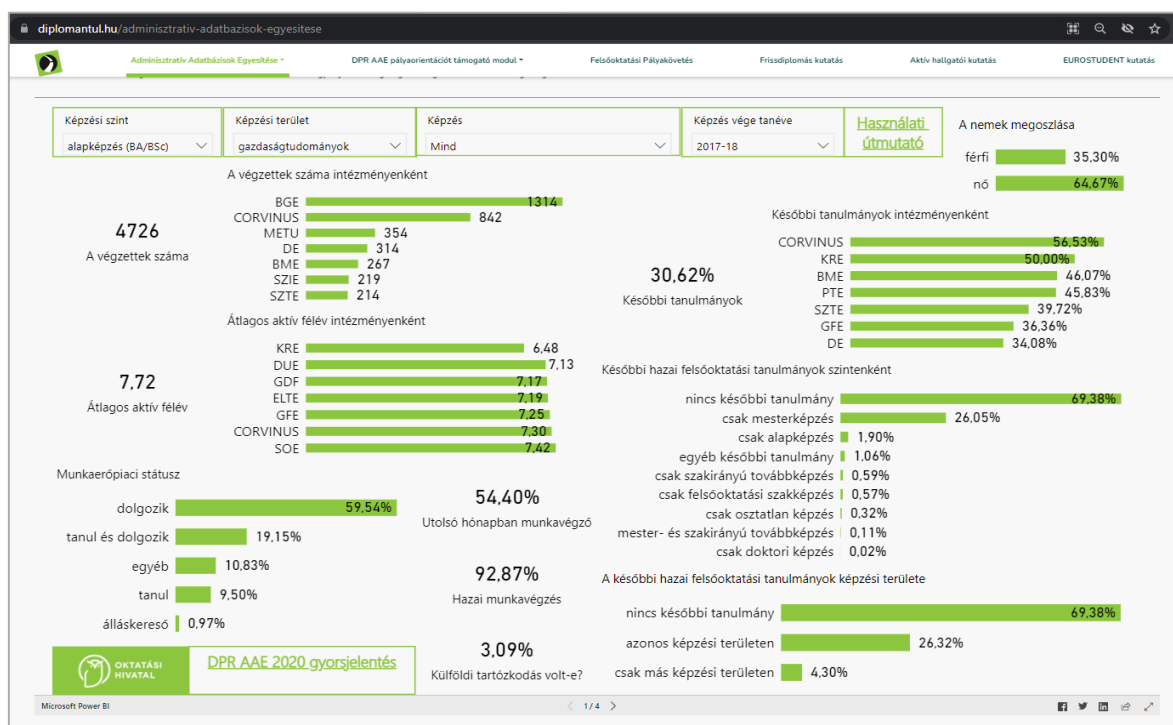
Alacsony iskolázottak elhelyezkedése

Nem lehet az sem megoldás, hogy hirtelen mindenki egyetemre és főiskolára jelentkezik és eltűnnek a szakemberek. Viszont erre semmilyen lehetőség nincs, hiszen egyrészt korlátozottak a felsőoktatási férőhelyek, másrészt nem biztos, hogy mindenki képes lenne sikeresen elvégezni felsőfokú tanulmányokat. Foglalkoznunk kell tehát a megfelelő számú és minőségű szakember képzéssel is. A legnagyobb nehézség talán itt is a frissen végzetteknél figyelhető meg. Az újonnan végzett, szakmát tanult pályakezdők elhelyezkedését nagyban befolyásolja, hogy milyen színvonalú és minőségű szakiskolában szerezték a képesítésüket. Előfordulhat, hogy az iskola mellett egy külső gyakorlati helyszínen szerezték meg a gyakorlati tudásukat, ahol esetleg ott is maradhattak. Továbbá nagy előnyt jelent az idegen nyelvtudás is, hiszen lényegesen kevesebben beszélnek idegen nyelvet az alacsonyabb végzettségűek, mivel ott a végzésnek nem feltétele, ellentétben a felsőfokú tanulmányokkal. [MAKÓ 2014] Magyarországon a nyelvoktatás egyébként is elég rossz megítélésben van, nem szeretnek idegen nyelvet tanulni az emberek és nem eredményes a nyelvoktatás sem. Az Európai Unió országait összehasonlító 2016-os statisztika alapján egyedül Romániában rosszabb csak az idegen nyelvet nem beszélők aránya a 25 és 64 éves korosztály tekintetében. Ezek alapján, Magyarországon a lakosság 57,6%-a nem beszél semmilyen idegen nyelvet a 25 és 64 év közötti korosztályban. [BODNÁR 2018]

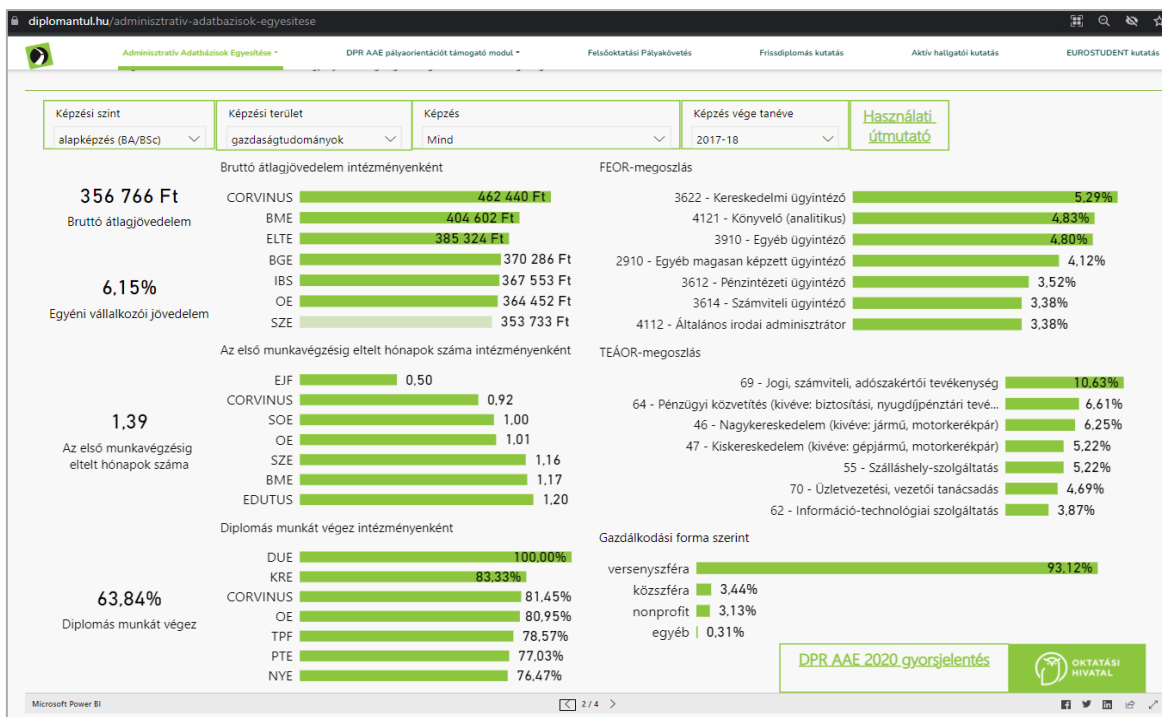
Friss diplomások elhelyezkedése

Miután lediplomázik a hallgató valamelyik felsőoktatási intézményben, általában a következő lépése a munkakeresés lesz. Ekkor szembesül először, hogy az eddigi életében megszerzett tudás vajon mennyit ér a valós életben. Voltak és vannak olyan felsőfokú

oktatási intézmények, ahová könnyebb bekerülni. Vajon ugyan annyit ér az ott megszerzett tudás és diploma is, mint egy olyan helyen, ahová alig lehet felvételt nyerni? „Frissdiplomások 2010” címmel 2010-ben indult egy kutatás annak érdekében, hogy választ kaphassunk ezekre a kérdésekre. Két részből áll a tanulmány. Az első része azt vizsgálja, hogy a 2007-ben végzettek hogyan váltak be a munkaerőpiacon és azt milyen tényezők befolyásolták. A második része pedig a képzési területeket vizsgálja. A kutatást minden évben folytatták és 2012-ben már 32 felsőoktatási intézmény vett benne részt. A kutatás során használt adatbázis elérhető és bárki számára lekérhetőek a <https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese> weboldalról. A lekérdezéshez meg lehet adni a képzési szintet, képzési területet, képzést és a képzés végének a tanévét. Ezek után megkaphatjuk a lekérdezés eredményét, mint például a végzettek számát, nemek megoszlását, átlagos aktív félévek számát, illetve a bruttó átlagjövedelem mértékét, mellyel sikerült elhelyezkedni. [DIPLOMÁNTÚL 2020]

3. ábra: Diplomás Pályakövetési Rendszer 1. oldal
(Forrás: DPR AAE pályaeorientációt támogató modul 2020
<https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese>)

4. ábra: Diplomás Pályakövetési Rendszer 2. oldal
(Forrás: DPR AAE pályaelemzőt támogató modul 2020
<https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese>)

Az Educatio Nonprofit Kft. 2010-es kutatása rangsorolta az iskolákat aszerint, hogy a frissen végzett gazdasági diplomával rendelkezők havi nettó átlagos jövedelme mennyi volt. A kutatásban vizsgált felsőfokú intézmények közül a gazdasági szakon végzett diákok legmagasabb kezdő fizetése nettó 212.500 forint volt, míg a legalacsonyabb kezdő bér a nettó 130.700 forintot érte el. Százalékosan kifejezve a legalacsonyabban rangsorolt iskolákban végzettek átlagosan csupán 61,5%-át keresik meg kezdő fizetésként, mint a legmagasabban rangsorolt iskolákban végzettek, ami jelentős különbség. Ugyanebben a kutatásban az első munkahely megszerzéséhez szükséges idő szerint is összehasonlították a felsőfokú intézményeket. A legmagasabban rangsorolt iskola esetében átlagosan 1,5 hónap alatt találtak állást a friss diplomások, míg a legalacsonyabban rangsorolt iskola esetében akár fél évre is szüksége volt a pályakezdőnek.

Az elhelyezkedés szempontjából az iskolázottság mellett a tapasztalat megléte is szinte mindenhol elvárt. Derül ez ki a HVG HR Center megrendelésére készült, reprezentatív Macro Talent 2015-2017 kutatásból, mely szerint a vállalatvezetők leginkább azokat a jelentkezőket részesítik előnyben, akik piacképes gyakorlati tudással rendelkeznek. [FRISSDIPLOMÁS 2015]

2.4 Foglalkozások presztízse és hiányszakmák

A foglalkozások presztízse kapcsán 2016-ban a KSH jelentetett meg egy cikket. [KSH 2016] Ezen belül többféle szempont alapján rangsorolják a különböző foglalkozásokat. Ilyen szempontok például:

- Általános foglalkozási presztízss rangsor
- Kereset szerinti foglalkozási rangsor
- A foglalkozások társadalmi hasznossága szerinti rangsor
- Hatalom szerinti foglalkozási rangsor
- Tudás szerinti foglalkozási rangsor
- Divatosság szerinti foglalkozási rangsor
- A legmagasabb presztízssű foglalkozások a magyar társadalom különböző csoportjainak megítélése szerint
- A legalacsonyabb presztízssű foglalkozások a magyar társadalom különböző csoportjainak megítélése szerint
- A leginkább alul- illetve túlfizetett foglalkozások

A munkaerőpiacot érdemes nem csak a foglalkozások presztízse alapján vizsgálni, hanem a hiányszakmákat is muszáj megemlíteni. A presztízss szakmánál ugyanis könnyen lehet telítettség. A hiányszakmák tekintetében viszont nagyobb a kereslet a munkaerő iránt, mint a kínálat, ezért akár alacsonyabb végzettséggel is található munkalehetőség. Ráadásul mivel e területeken kicsi a munkaerő kínálata, ezért a várható munkabért is emeli ez a pozíció. A kormány minden évben a Magyar Közlönyben ír az aktuális hiányszakmákról. [MAGYAR KÖZLÖNY 2021] Emellett olvasható még a Világ Gazdaság honlapján is az építőiparban előállt hatalmas munkaerőhiányról. [JÁRDI 2022]

3 Anyag és módszer

A vizsgálataim Magyarország lakosságára terjedt ki, a kutatás célcsoportjának földrajzi elhelyezkedését, iskolai végzettségét és nemét a változatosság jellemzi a 18 és 65 éves korosztályon belül. Azon válaszadók adatait, akik a megjelölt korosztályba nem tartoztak bele, kiszűrtem az összesítésből. Az érdeklődésem irányvonala legfőképp arra vezetett, hogy megvizsgáljam, vajon az iskolázottságnak mennyire van kimagasló szerepe egy jó munkahelyen történő elhelyezkedésben, vagy, hogy mennyire hajlandóak az emberek továbbképzésen részt venni munkahelyi előrelépés érdekében, továbbá, hogy mennyire nehezen vagy könnyen talál egymásra a kereslet és a kínálat a munkaerőpiacon. A vizsgálat során szekunder és primer kutatást végeztem, melyeket a következőkben külön-külön bemutatok.

A **szekunder** kutatásomhoz az egyik felhasznált forrás a Diplomás Pályakövetési Rendszer, amely a Felsőoktatási Információs Rendszerre épül. Több modulja is van:

- Frissdiplomás-kutatás
- Adminisztratív adatbázisok egyesítése (AAE)
- Regiszter alapú survey

A felsőoktatási pályakövetésnél a belépőktől kezdődik az adatfelvétel, míg a többinél az abszolutórium megszerzésétől. Korosztályt tekintve csak alsó korhatár van, hiszen kb. 18 évesen mehetnek az emberek felsőfokú oktatási intézményekbe, az érettségi bizonyítványuk megszerzése után. Férfiak és nők egyaránt részt vesznek a kutatásban, területileg pedig az egész országra kiterjed a vizsgálat, de nem vesz részt minden felsőfokú oktatási intézmény. A Frissdiplomás-kutatásokat 2009-óta végzik és a végzés után 1, 3, illetve 5 évvel kérdezik meg. Az AAE 2011-től kezdték és 2018-ig 5 adatintegráció volt. A regiszter alapú survey-t a végzést követő második évben végzik rövidített kérdőív segítségével.

A bérek elemzése során a fizetesek.hu weboldalt használtam segítségül, melyből több, mint 600 pozíció adatai nyerhetők ki. Az oldalon szereplő pozíciók a hazai munkaerőpiac helyzetét tükrözik, folyamatosan aktualizált adatokkal. A pozíciókhoz tartozó magyar bérek a bruttó fizetést és a 8 órás munkaidőt veszi alapul. A felmérés nem terjed ki a vállalkozók, vagy részmunkaidős és egyéb foglalkoztatásban lévő munkaerők adataira. Az oldalon az egyes munkakörökhöz tartozó adatok bérsávokban jelennek meg, viszont az nem derül ki az adatokból, hogy ez a bérsáv hány főre vonatkozik, és hogy milyen eloszlásban, ezért a

könnyebb összehasonlítás végett a legegyszerűbb módszer az, ha az átlagolt bérsávokat vetjük össze. Viszont emiatt torzítás előfordulhat benne.

A Központi Statisztikai Hivatal számos felmérését is használtam a vizsgálódásaim során. A KSH kiváló, több évig visszanyúló, részletes eredményeket tesz bárki számára elérhetővé az interneten. A KSH adatgyűjtései a lakosság foglalkoztatottságát és a munkanélküliséget is megfigyeli, és arról demográfiai illetve iskolázottsági jellemzők alapján is információt szolgáltat. 2021-től a foglalkoztatottak számába beletartoznak „a gyed, gyes mellett dolgozókön túl azok a személyek is, akik a gyermekgondozási ellátás igénybe vétele előtt dolgoztak utoljára, a távollét idején pénzbeli juttatásban részesültek és az ellátás igénybe vételét követően pedig visszatérhetnek korábbi munkahelyükre.” [KSH MÓDSZERTAN 2022] Az eredmények negyedéves és éves bontásban is előfordulnak, nemenként külön-külön felsorakoztatva, majd együtt is összegezve. Én a két nemet összegző adatokkal dolgozom, a kidolgozott témámban nem térek ki a nemek közti különbségekre.

A szekunder kutatások input adatait - ugyanúgy, mint a primer kutatás adatait is - excel táblázatban tároltam, és ezeken itt csoportosítottam, szűrtem és különböző statisztikai számításokat végeztem. A következő fejezetekhez a diagramokat mind saját magam készítettem Microsoft Excel programban.

A **primer** kutatásomat a megkérdezés kommunikációja szerinti csoportosítás értelmében kvantitatív jelleggel végeztem. A kérdőíves megkérdezésnek az online formáját (CAVI = Computer Assisted Web Interviews) választottam, mert ezáltal gyors az eljárás és sok, illetve különböző emberhez könnyedén eljut. Az online kérdőíves kutatásformának további előnye, hogy a Google Forms (Google űrlapok) – mely programmal a kérdőívet szerkesztettem - a válaszokat automatikusan összegzi és feldolgozásra kész adatokat szolgáltat.

Az online kérdőívben segédanyagok használata is lehetséges, ezt kihasználva 1-2 képpel, ábrával színesítettem a kérdések sorát. A számos előny mellett az online megkérdezés hátrányaival is szükséges számolni, például, hogy technikai problémák felmerülése esetén akadályba ütközhet, vagy akár meg is hiúsulhat a válaszadás. Előfordulhat, hogy a válaszadónak nem működik megfelelően az internetes hálózat, vagy magával a számítástechnikai eszközzel (számítógép, laptop, okos-eszközök stb.) akad gondja, vagy otthon nem is rendelkezik ilyen eszközökkel és csak például a munkahelyén van lehetősége internetes felületen tevékenykedni. Ez mintavételi problémákhoz vezethet és így csak azt a réteget lehet elérni az online megkérdezés során, aki rendelkezik valamely számítástechnikai

eszközzel, illetve internettel, továbbá tisztában van a használatával is (például utóbbi állítás az idősebb korosztályra nem minden esetben igaz). Mielőtt publikussá tettem az elkészült online kérdőívet, megkértem két közeli ismerőst, hogy nézzék át alaposan, teljesen érthetőek-e a feltett kérdések, logikusak-e a rá adható, megjelölhető válaszok, illetve helyesírás szempontjából is megfelelő-e. A kérdőív kitöltésével eltöltött időt is kértem, mérjék le ők is.

A kérdőívet Magyarországon élők és dolgozók körében népszerűsítettem. Szerettem volna, ha a válaszadók köre különböző életkorú, lakhelyű és más-más iskolai végzettséggel rendelkező egyénekből tevődik össze. Nyilván érdekes különbségek szülehetnek, hogy mit gondol egy faluban élő, nyugdíjhoz közeli dolgozó és egy nagyvárosi pályakezdő, vagy, hogy egy középfokú végzettséggel rendelkező munkaerő mennyire vélekedik másképp a munkaerő-piaci helyzetéről, mint egy többdiplomás. 81 válasz érkezett a kérdőívre. A minta nem reprezentatív, mert a valószínűségi mintavétel során nem volt lehetőségem úgy kiválasztani a megkérdezendő személyeket, hogy azok véleménye statisztikailag ne térjen el jelentősen attól, mintha a teljes vizsgált alapsokaságot kérdeztem volna meg. A kérdőív anonim, tehát a kitöltőktől nem kértem nevet, vagy bármi azonosítót, ami miatt a kérdőív folyamán esetleg nem szívesen adnának meg bizonyos érzékeny adatokat, mint például a havi fizetésükkel való megelégedettség. A fokozatosság elvét követve a ráhangoló kérdés után az egyszerű kérdésektől haladtam a bonyolultabbak felé és az általánostól a konkrét felé. A megfogalmazásnál ügyeltem arra, hogy a semlegesség elve alapján a kérdések ne öltsenek befolyásoló formát. A kérdések típusait tekintve a válaszok strukturáltsága szerint nyitott és zárt kérdések is előfordulnak, két- illetve több kimenetelű (kombinatív) verzióban. A nyitott kérdésekre adott válaszok hátránya az, hogy az adatok feldolgozása komplikáltabb folyamat, mint a zárt kérdések válaszai, viszont a válaszadó jobban kifejtetheti a személyes véleményét, így az őszinteségi faktor itt magasabb lehet. Egyes témakörnél a nominális és intervallum skálákat (Likert skálát) is alkalmaztam, előbbi főképp a személyes kérdéseknél, utóbbit pedig a mért jellemzők közötti különbségek kifejezésére. A kérdőív kérdéseit egymásra építve és összhangot képezve állítottam össze annak érdekében, hogy választ kapjak a célokra és hipotézisekre.

Az eredményekről a Google Forms remek összegzést készít, viszont csak külön-külön az egyes kérdésekre vonatkozóan. Ezért annak érdekében, hogy mélyebb összefüggéseket is ki tudjak mutatni, szükségem volt az összes adatra együtt. A Google Forms-ban találtam arra is lehetőséget, hogy a válaszokat csv formátumban le tudtam menteni, melyben az adatok

ömlesztve jelennek meg, egymástól vesszővel elválasztva. Ahhoz, hogy ezt excel táblában jól és könnyen lehessen kezelni, az excelbe úgy kell betölteni, hogy az Adatok lapfülön a Külső adatok átvétele blokkban a Szövegből funkciót kell választani, majd ki kell tallózni a csv fájlt. Ezután már egy xls formátumban le lehet menteni a táblát, melyet érdemes utf-8 kódolással eltárolni, annak érdekében, hogy az ékezetek olvasható formában jelenjenek meg. Ezután már könnyen formázható és részűrhető adathalmazt nyertem, melyből első lépésként kiszűrtem a 18 és 65 éves korosztályon kívül eső válaszokat, illetve azokat a sorokat, melyek üres kitöltésnek az eredményei. A végzettségre vonatkozó oszlopot a táblázat elejére helyeztem, mert ehhez viszonyítok bizonyos válaszokat, melyek között a kapcsolatokat vizsgálom, mint például adott végzettségű válaszadó mennyire van megelégedve a fizetésével, vagy mit gondol, mennyi idő alatt találna magának új munkahelyet.

A zárt kérdésekre beérkezett válaszokat néhány esetben kódolással láttam el, vagyis a válaszokat számokra váltottam át, így tudtam az értékekkel továbbdolgozni és összegezni. A korcsoportok szerinti vizsgálódásaimat kördiagramon ábrázoltam, mivel ez jól szemlélteti a teljes minta eloszlását. Az „igen-nem” két kimenetelű, zárt kérdésekre adott válaszoknak is ezt a módját választottam a legmegfelelőbb ábrázolásnak. A fontossági sorrendek kialakításánál is a kódolást használtam, melyeket átlagoltam és azok eredményeit oszlopdiagramokon szemléltettem, melyeken kiválóan látszódtak a kimagasló értékek. Amikor például a legmagasabb iskolai végzettségek alapján vizsgáltam, először csoportosítottam az adatokat, majd a kódolt válaszok átlagaival dolgoztam és prezentáltam azokat.

Az online kérdőív egyik kérdése arra vonatkozik, hogy egy ötös skálán a válaszadó mennyire tartja fontosnak az iskolázottság szerepét a munkakeresésben. Ehhez kapcsolódóan felállítottam egy hipotézist, miszerint az iskolázottságnak fontos szerepe van az elhelyezkedésben, mégpedig az öt fokú fontossági skálán 4-es mértékben. A korábbi kutatások is - melyeket az irodalmi áttekintésben megemlítettem - ennek jelentőségét igazoltál. Emellett azért állítottam ezt a témát egy 4-es fokozatú fontosságnak, mert úgy gondoltam, hogy a 3 és 5 közötti értékek erősítik meg a vizsgálatot, miszerint számít az iskolai végzettség az álláskeresésnél, és ennek a számtani közepe pedig a 4-es. Ezt az állításomat egy egymintás t-próbával bizonyítottam, hogy igaz-e vagy sem. Az excel táblázatban a μ (μ = elméleti érték, ami jelen esetben 4), az n (elemszám), az nn (jelen esetben a dolgozó népesség száma), a szabadságfok ($fg = n-1$) és az alfa ($\alpha=5\%$) meghatározása után a visszatevés nélküli mintavétel alkalmazásával kiszámítottam az x

értékek (a válaszadók értékelései) átlagát és szórását. Ezek segítségével meg lehetett határozni az $S_{\bar{x}}$ azaz standard hiba értékét, mely a továbbiakban a tsz (számított t érték) kiszámolásához volt szükséges: $tsz = \frac{|\bar{x} - \mu|}{S_{\bar{x}}}$. A tt , vagyis táblázatbeli t érték (=kritikus érték) kiszámításával: $tt = INVERZ.T(\alpha; fg)$ máris eljutottam oda, hogy ezek segítségével el lehet dönteni, hogy igaz-e vagy hamis a hipotézis, és egy H_a -függvény beszúrásával megkapható az eredmény. Amennyiben a $tsz \leq tt$, a hipotézis igaz, ellenkező esetben viszont, ha $tsz > tt$, akkor az állítás hamis. Az SZD, azaz szignifikáns differencia kiszámítása: $SZD = tt * S_{\bar{x}}$ pedig ad egy értéket, amellyel ha eltér a mű (μ) az x átlag értékétől, akkor az állítás még igaz marad. De ha ezen az intervallumon felüli az eltérés, akkor az már szignifikáns eltérés és az állítás hamis.

A számításaimban állandó bázisú dinamikus viszonyszámokat is alkalmaztam idősorok esetén, a 2010 és 2020 közötti években a hazai lakosság számának alakulására, mely a megszerzett legmagasabb iskolai végzettségek alapján mutatja a változásokat. A számítást úgy végeztem, hogy minden év adatát ugyanahhoz az évhez, vagyis jelen esetben a 2010-es évhez rendelt értékhez viszonyítottam. A viszonyszámokat százalékban kifejezve váltottam át. Az első év, tehát a bázisév a 100% (jelen esetben a 2010) és a többi év ehhez viszonyítva mutatja meg az alakulást. Az eredményt vonaldiagramon prezentáltam, melyen jól láthatók az évek alatti csökkenő illetve növekvő tendenciák. [13. ábra]

4 Eredmények és értékelésük

Az alábbi diagramot egy korábbi tantárgyam, a Kutatásmódszertan vizsgájára készítettem PowerPoint prezentáció formájában a HR Portal, humán szakmai információ weboldalon megjelent felmérésről, mely szerint a munkahelyet váltókat korcsoportokban vizsgálták.

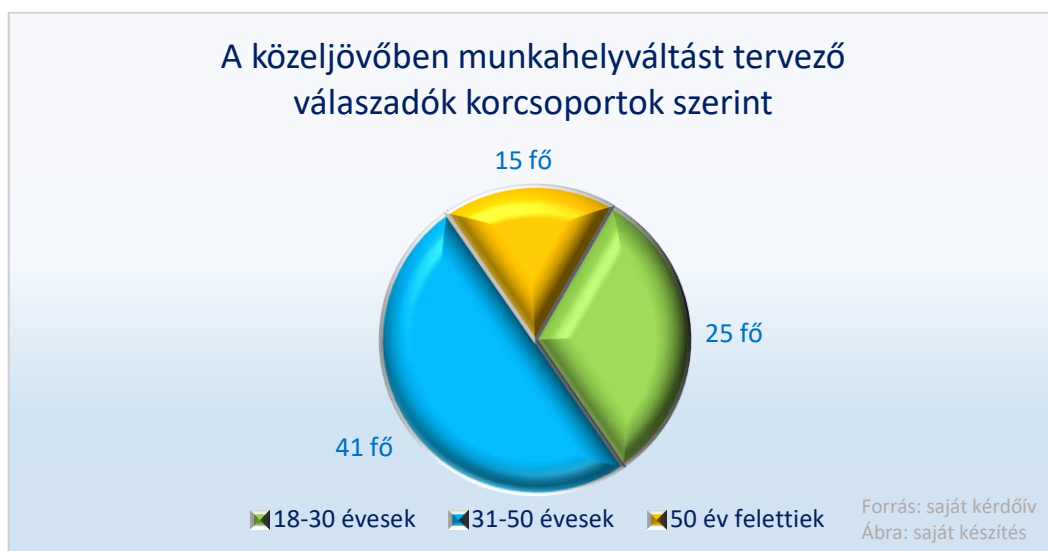

5. ábra: A munkahelyet váltók aránya korcsoportos bontásban
(Forrás: PP prezentációm kutatásmódszertan vizsgára, 2020)

Az eredmény azt mutatja meg, hogy 2020 év elején a leginkább aktív munkahelyváltó korosztály a 31 és 50 év közöttiek voltak (58%), akikről kiderült az is, hogy sok esetben többletjövedelem-szerzés céljából keresték az újabb munkalehetőséget, például családalapítás miatt. A 18-30 év közöttieket (39%) legfőképp a szakmai fejlődés és a magasabb bérezés lehetősége sarkallta új munkahely keresésére. Az 50 év feletti korosztály csupán 3%-kal képviselteti magát ezen a diagramon, mely magyarázható azzal, hogy a továbbfejlesztésre illetve a továbblépésre befektetett munka és az ezzel szerzett haszon aránya itt a legkisebb - gazdasági szempontból nézve. Ha pszichológiai szempontból vizsgáljuk, akkor ez az a korcsoport, amely úgy nevelkedett, hogy becsülje meg, ami megadatik, és ne kockáztasson, például egy biztos munkahelyet egy bizonytalanért. E gondolkodásmód miatt sokan inkább leragadnak egy olyan munkahelyen, amiből már legszívesebben váltanának, de nem mernek a tettek mezejére lépni a kockázat miatt. A HÉTFA Kutatóintézet által végzett kutatás szerint az idősebbeket magasabb inaktivitás

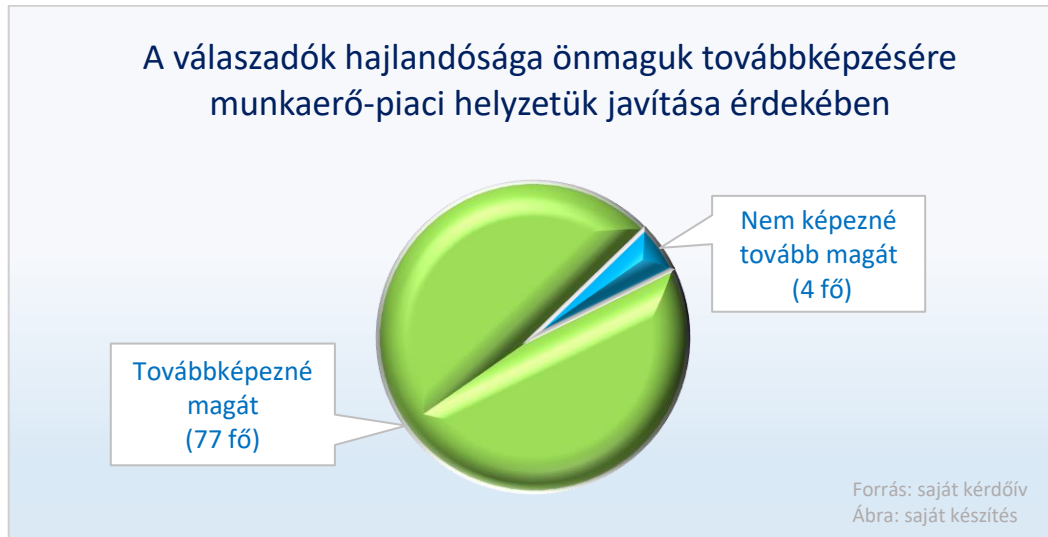
jellemzi és a korral járó esetleges egészségügyi problémák is korlátozó tényezők lehetnek. E korosztály elavult, vagy alacsonyabb szintű képzettsége is nehezíti a munkaerő-piaci helyzetét. [HÉTFA 2019] A munkáltatói oldalról megvizsgálva, egy 2019-es, 10 000 céget bevonó felmérés eredményeképpen pedig az mondható el, hogy a munkáltatók azért teszik le voksukat inkább a fiatalabb munkaerő mellett, mert lendületesebbek, gyorsabban adaptálódnak az új feladatokhoz és nem utolsó sorban olcsóbbak, mint az idősebb generáció dolgozói. [PÉNZCENTRUM 2021] Ugyanakkor az is igaz, hogy az 50 év feletti munkavállalók egyéb olyan képességekkel rendelkeznek, melyek tekintetében sikeresebbnek bizonyulnak a fiatalabb munkaerőnél. Elsősorban az évek alatt megszerzett tapasztalat és a szakértelem pótolhatatlan értéket jelent. Továbbá az idősebb korosztály előnyére írhatóak még olyan életkorral szerzett tulajdonságok is, mint a stabilitás, a jobb problémamegoldó képesség és a stresszhelyzetek eredményesebb kezelése.

Az idősebb munkaerő számos pozitív tulajdonsága ellenére a 2022 év elején végzett primer kutatásomban is hasonló eredmény született, mint a szekunder kutatásban [5. ábra], vagyis a megkérdezetteknek csak töredékét (15 fő) teszik ki a közeljövőben munkahelyváltást tervező 50 év feletti. A másik két korcsoport is a szekunder kutatáshoz hasonló arányban szerepel. A 2020 év elejéhez képest a két évvel későbbi primer kutatásomban is a munkahelyváltás terén a legaktívabb korcsoportot a 31 és 50 év közötti munkaerő képviseli (41 fő), amíg a válaszadók csupán közel egyharmada (25 fő) jelöli a 18-30 éves korosztályt.

6. ábra: A közeljövőben munkahelyváltást tervező válaszadók korcsoportok szerint
(Forrás: saját kérdőív 2022)

A közeljövőben munkahelyváltást tervezők mellett arra is kíváncsi voltam a kérdőívemben, hogy a válaszadók vajon fejlesztenék-e magukat a munkaerő-piaci helyzetük javítása érdekében. Az alábbi diagramon kitűnik a magas arány arra vonatkozóan, hogy a megkérdezettek legnagyobb része hajlandó tovább képezni magát.

7. ábra: A válaszadók továbbképzési hajlandósága (Forrás: saját kérdőív 2022)

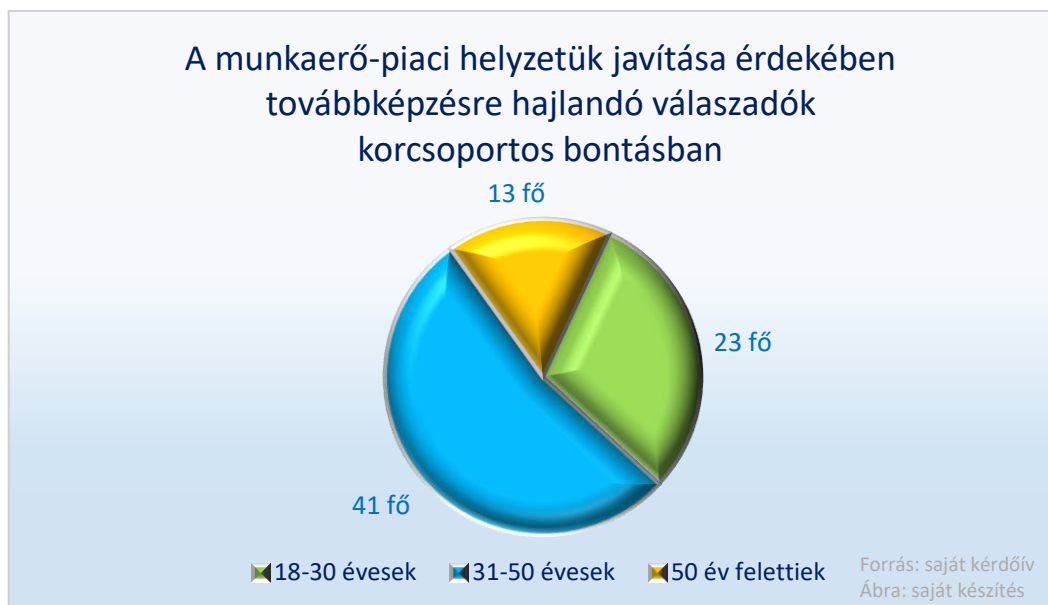
A BNP Paribas Cardif Biztosító és a piackutatási specialista Medián 2020 év végén készített közös, reprezentatív kutatásából az derül ki, hogy a megkérdezett magyar dolgozók 72%-a képezné tovább magát. [BNP PARIBAS CARDIF 2020]

8. ábra: A BNP Paribas Cardif és a Medián közös felmérése
a munkavállalók továbbképzési hajlandóságáról
(Forrás: BNP Paribas Cardif 2020 <https://bnpparibascardif.hu/-/bnp-paribas-cardif-elesedo-versenyre-es-bizonytalansagra-szamitanak-a-magyar-munkavallal-3>)

Ehhez a kördiagramhoz képest a saját felmérésemben a megkérdezettek nagyobb arányban jelölték válaszaikban azt, hogy önmagukat fejlesztenék, ami arra engedhetne következtetni, hogy a válaszadóim vállalkozókedvűbbek, mint a BNP kutatás résztvevői. De ez a gondolat távol állna az igazságtól, ugyanis az én kutatásom nem reprezentatív jellegű volt és jóval kevesebb mintaszámmal dolgozott, míg a BNP felmérése 1200 ember megkérdezésén alapult. Viszont mindkét kutatás eredményéről készült ábrán egyértelműen látható, hogy a válaszadók többsége magas arányban véli úgy, hogy képességeik továbbfejlesztésével jobb eséllyel lehet jelen a munkaerőpiacon.

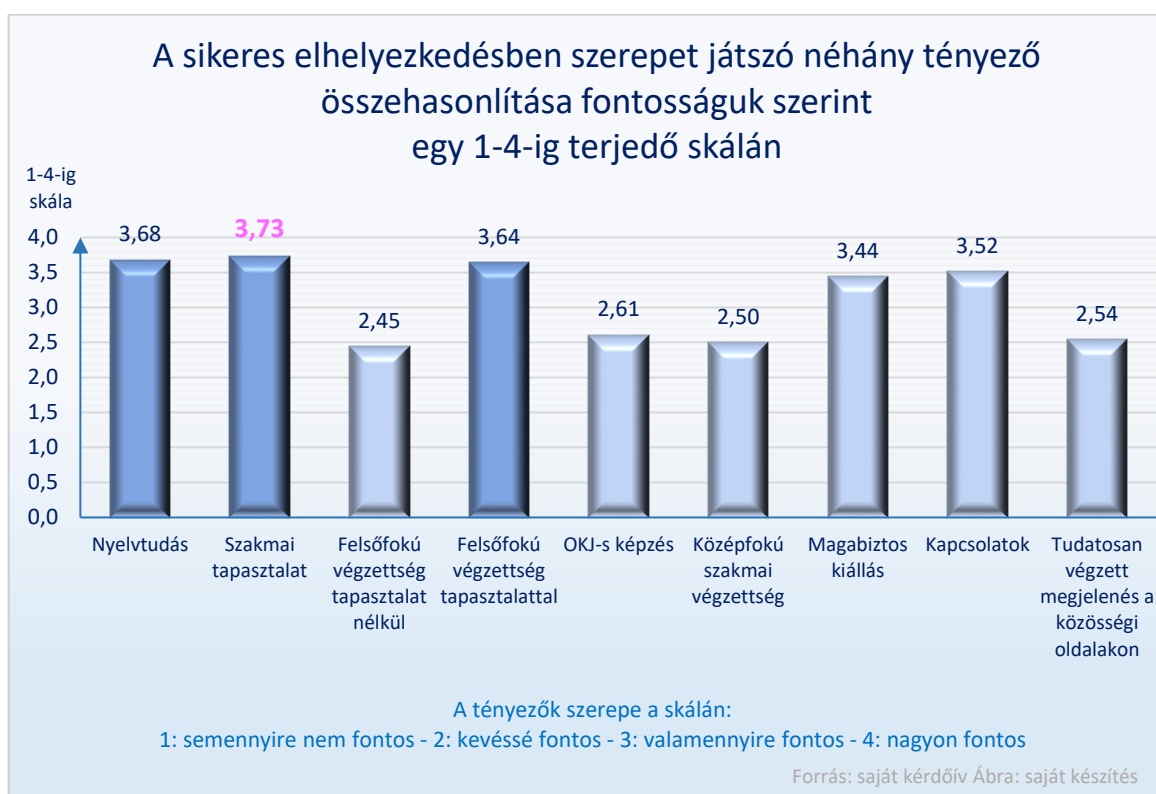
Ezt a témakört részletesebben is megvizsgálva, az alábbi diagramon látható, hogy az önmaguk továbbfejlesztésére hajlandó válaszadók korcsoportok szerint hogyan oszlanak meg.

*9. ábra: A továbbképzésre hajlandó válaszadók korcsoportos bontása
(Forrás: saját kérdőív 2022)*

Ezen az ábrán hasonló eredmény mutatkozik meg, mint a munkahelyváltást fontolgatók korosztályait ábrázoló diagramon [6. ábra], csak kevés eltérés figyelhető meg a két ábra korcsoportjai között. A legnagyobb területet itt is a 31-50 éves korosztály foglalja el, őket követi a 18-30 éves korcsoport és a sort szintén az 50 év feletti zárják. Lehet párhuzamot vonni a két diagramon látható eredmény között, hiszen aki akár a munkahelyváltást tervezi, akár önmaga továbbfejlesztését, rendelkeznie kell az újdonságra és tanulásra való nyitottsággal, illetve motivációval.

A primer kutatásomban arra is kíváncsi voltam, hogy a válaszadók mely tényezőket tartják fontosnak a sikeres elhelyezkedés során. A felsorolt tényezőket egy 1-től 4-ig terjedő skálán kellett értékelni, melyen az 1-es jelentette azt, hogy semennyire nem fontos az adott tényező, a 4-es jelentése pedig az volt, hogy nagyon fontos és nagy jelentőséggel bír. A diagramon kimagaslik és sötétebb kék színnel is külön kiemeltém azt a három oszlopot, amelyeket a legfontosabb tényezőnek értékelték a megkérdezettek a munkakeresés során. Ezek nem más, mint a megszerzett felsőfokú végzettség tapasztalattal együtt, a nyelvtudás, és a legjelentősebb tényezők versenyében a szakmai tapasztalat érte el az első helyezést.

10. ábra: A sikeres elhelyezkedésben szerepet játszó néhány tényező összehasonlítása
(Forrás: saját kérdőív 2022)

E kutatás is rámutat a szakmai tapasztalat fontosságára a munkaerőpiacon, mely sok esetben pótolhatatlan kincssel felér. Tehát ez is azt tükrözi, hogy a tapasztalattal rendelkező, 50 év feletti munkaerő a megfelelő mértékű nyitottsággal és motivációval a munkaerőpiacon értéknek számít. Viszont e korosztálynak is szükséges tartani a lépést a technikai fejlődés ütemével, hogy a megszerzett tudás ne értéktelenedjen el hamar. Az embernek nagyjából 30 éves koráig növekszik az agyi kapacitása, ezt követően pedig stagnál, majd hanyatlik. Ezért fontos, hogy az agyunkat karban tartsuk, melyre manapság már rengeteg lehetőség kínálkozik, például már online is könnyen tudjuk magunkat képezni, akár ingyenesen is.

A tanulás fontosságát tükrözi a primer kutatásomban résztvevők válaszai is. A fenti diagramon szintén élmezőnyben kimagaslik az az oszlop, amely a felsőfokú végzettséget jelöli tapasztalattal együtt. A kérdőívnek ennél a kérdésénél bejelölhető válaszokban különbséget tettem a tapasztalattal és tapasztalat nélküli felsőfokú végzettség között. Az eredmény pedig szembeötlő a diagramon, miszerint a válaszadók úgy vélik, jóval többet ér egy olyan felsőfokú végzettség, melyhez szakmai tapasztalat is párosul.

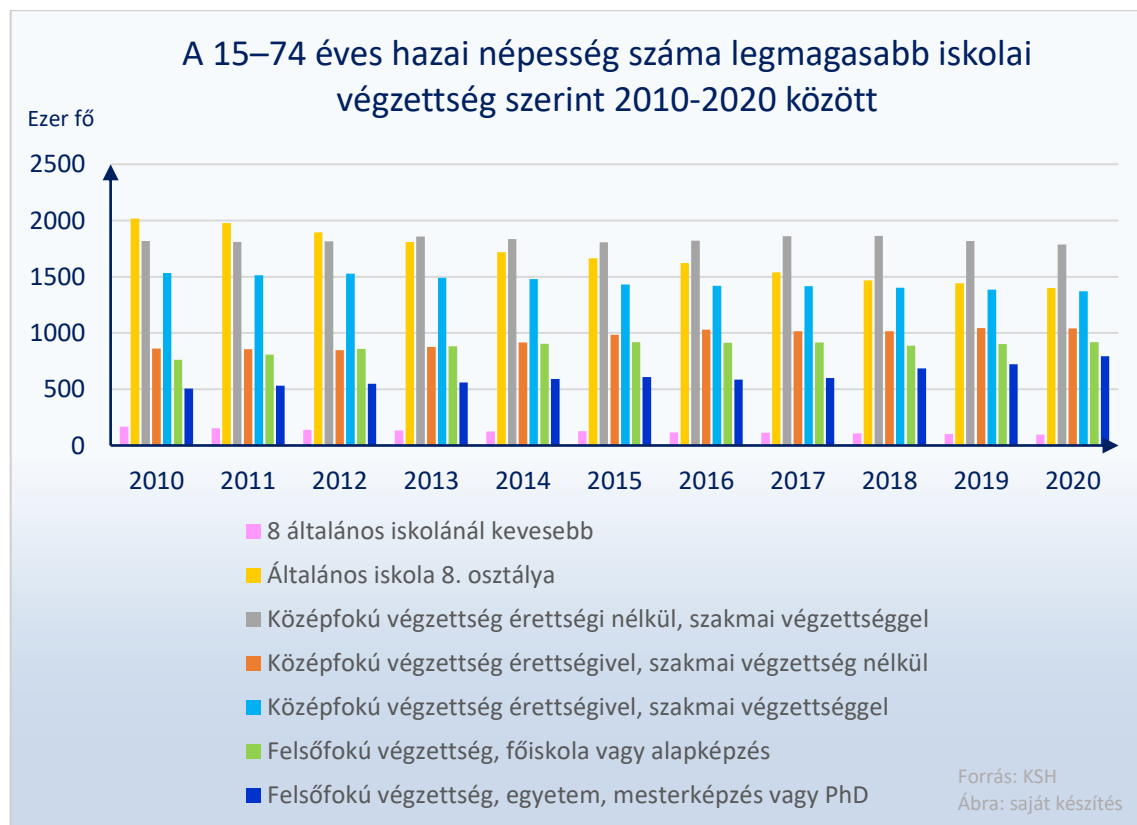
A primer kutatásom egy másik eredményéről az alábbi diagram arról ad nekünk egy képet, hogy a megkérdezettek mit gondolnak, az iskolai végzettség mennyire számít egy munkahely megszerzésénél.

*11. ábra: Az iskolai végzettség szerepének fontossága a munkavállalásban
(Forrás: saját kérdőív 2022)*

A válaszadóim és számos más kutatás eredménye szerint az iskolai végzettségnek nagy szerepe van a munkavállalásban. E téma vizsgálódása során elvégeztem egy egymintás t-próbát is. A felállított hipotézisem az volt, hogy az ötös fokozatú skálán 4-es mértékben van fontos szerepe az iskolázottnak az elhelyezkedésben. Az egymintás t-próbával ez az állítás igaznak bizonyult.

E témakörben ássunk kicsit mélyebbre és tekintsünk meg néhány, a Központi Statisztikai Hivatal által készített kimutatást, melyeket oszlopdiagramon szemléltetek. Először is érdemes megnézni, hogyan alakul a hazai lakosság száma egy meghatározott, tág korosztályban (15-74 év közt) a legmagasabb iskolai végzettséget tekintve, 2010 és 2020 között.

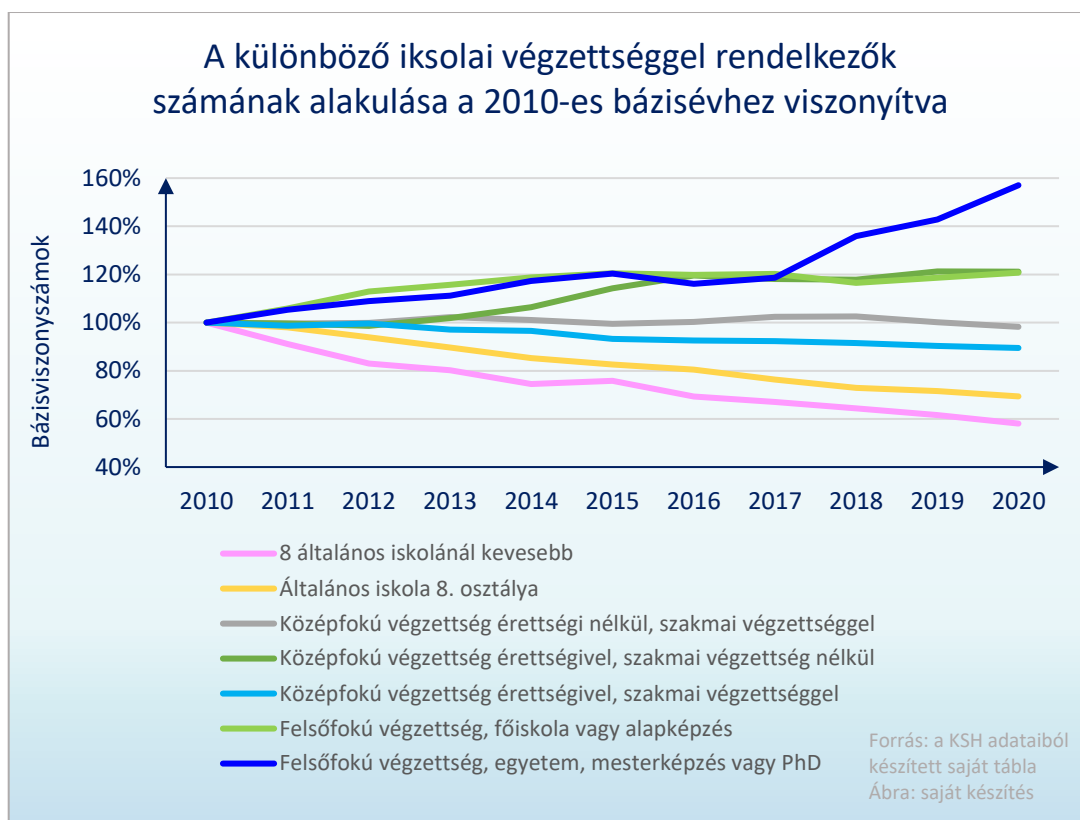

12. ábra: A népesség száma legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2020 között
(Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0006.html)

Az ábrán megfigyelhető egy bizonyos trend, miszerint a 8 osztályos általános iskolát elvégzett magyarok (citromsárga oszlop) mennyisége a vizsgált időszakon belül a 2010-es évben volt a legmagasabb 2.017.200 fővel. Majd ezután évről évre szinte fokozatosan csökkent ez az érték és 2013-tól a 8 osztályt végzettek számát (1.808.900 fő) beelőzték a középfokú szakmai végzettséggel rendelkezők - érettségi bizonyítvány nélkül - 1.857.900 fővel (szürke oszlop). Ennek a fordulatnak több oka is lehet. Az egyik ok az, hogy a 8 osztállyal rendelkező emberek lassan kiöregednek a munkából és nyugdíjasokká válnak, ugyanis régebben, előttünk pár generációval még jóval kevesebb közép- illetve felsőfokú végzettségű munkaerő akadt. Másik ok lehet az, hogy az emberek többsége úgy gondolta, hogy magasabb végzettséggel kényelmesebb munkát nagyobb eséllyel lehet szerezni - esetleg magasabb fizetéssel is - és emiatt sokan arra törekedtek, hogy a családban a következő generáció legalább annyira, vagy inkább magasabb szinten iskolázott legyen. Tehát ezen a gondolatmeneten haladva megfigyelhető, generációnként hogyan nő az iskolázottság mértéke. A vizsgált 11 év alatt kivehető a felsőfokú végzettségűek oszlopainak növekedése is (zöld és királykék oszlopok). Ez időszak alatt minden évben egyre többen diplomáztak főiskolán, egyetemen, mester- illetve PhD képzésen. 2010-ben a felsőfokú

végzettséget megszerzők száma 1.266.300 fő volt, mely érték 2020-ra 1.712.300 főre változott, ami több, mint 35%-os növekedést jelent. Viszont a felsőfokú végzettséggel rendelkezők emelkedése mellett még továbbra is az mondható el, hogy 2020-ra a magyar társadalomban 15 és 74 év között még mindig a 8 osztályt és az érettségi bizonyítvány nélküli szakmát végzettek vannak többségben.

A következő ábrán ugyanezeket az értékeket állandó bázisú dinamikus viszonyszámokkal is szemléltetem.

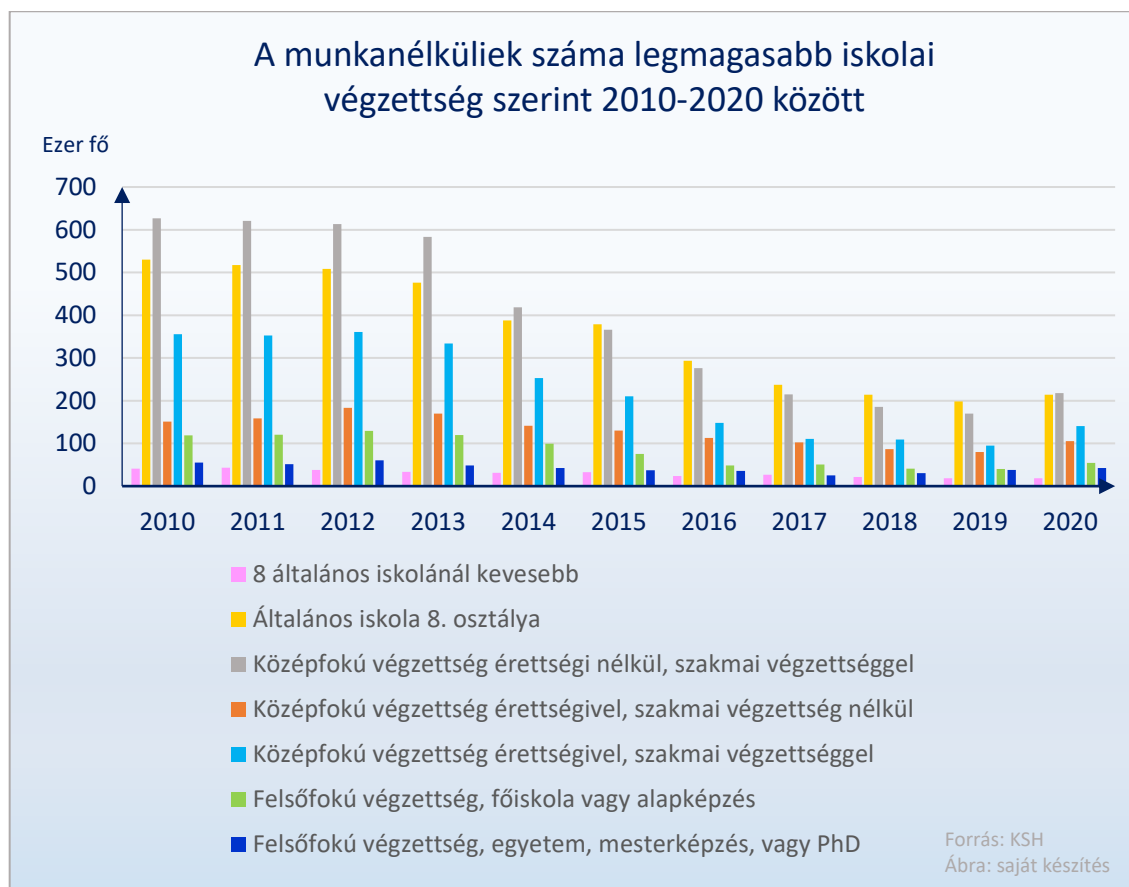

13. ábra: A különböző iskolai végzettséggel rendelkezők számának alakulása a 2010-es bázisához viszonyítva (Forrás: a KSH adataiból készített saját táblázat 2022)

Ezen az ábrán jól látható - ami az előző diagramon is megfigyelhető volt -, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma az évek során folyamatosan nőtt, míg az alacsonyabb iskolai végzettséget megszerzett lakossági számok csökkentek a 2010-es évhez képest. A magasba ívelő királykék vonal 157%-ra történő emelkedése azt mutatja meg, hogy a 2010-es évhez viszonyítva 2020-ra 57%-os növekedést ért el az egyetemi végzettséget megszerzők száma hazánkban.

A továbbiakban, az iskolai végzettségek mezsgyéjén haladva, nézzük meg a munkanélküliségi mutatószámokat is. A Központi Statisztikai Hivatalnak erre vonatkozóan

is jól részletezett adatai állnak a rendelkezésünkre, negyedéves bontásokban, melyeket összesítve éves szintre, az alábbi ábrán mutatok be.

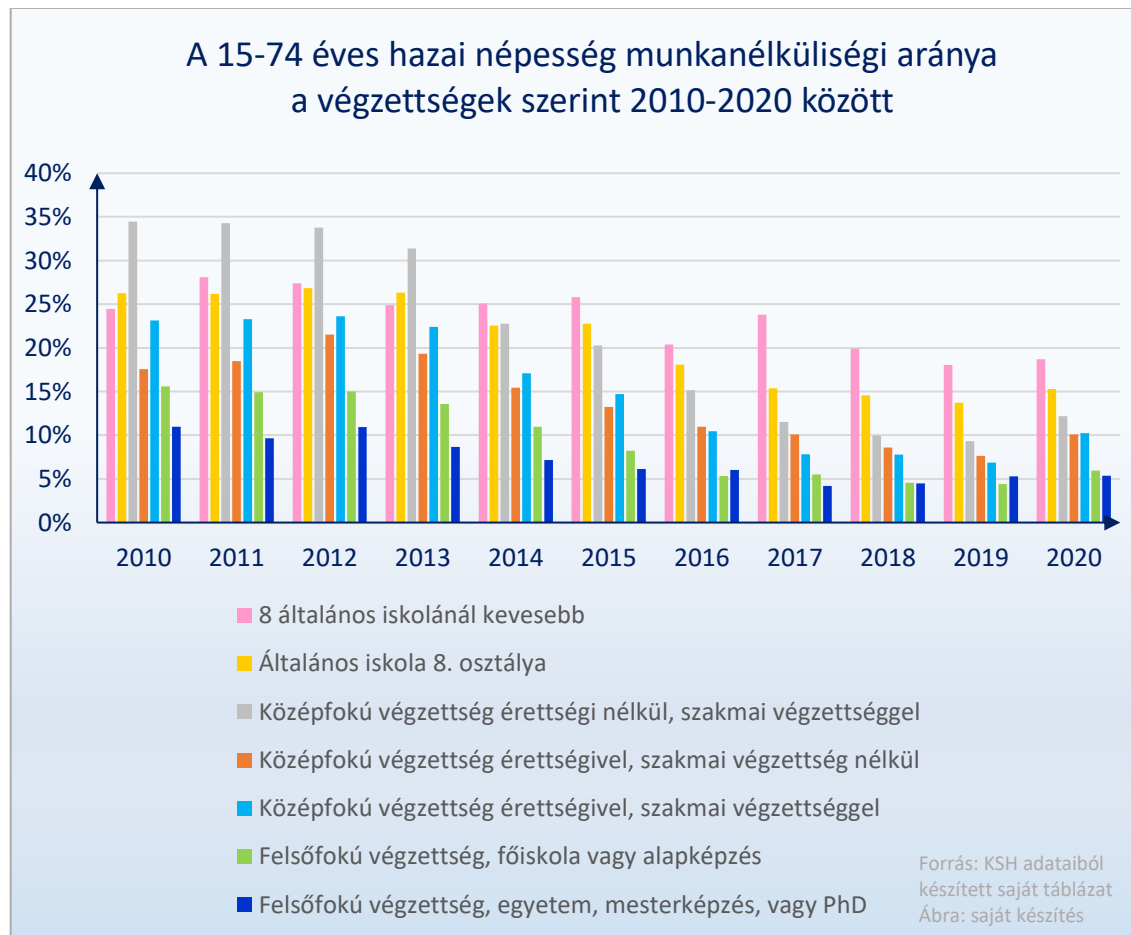

14. ábra: A munkanélküli lakosság száma legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2020 között
(Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf012.html)

Az ábrán jól látható a fokozatos csökkenés a 11 év alatt, főképp a 8 osztályt és az érettségi bizonyítvány nélküli, szakmai képzést végzett munkanélkülieknél. 2010-ben ők együttesen 1.156.300-an voltak, míg 2020-ra ez a szám lecsökkent 431.200 főre. Ez egy 63%-os visszaesést jelent. Ennek a változásnak lehet szociológiai és politikai oka is. Például egyik ilyen ok lehet - amit korábban is említettem -, hogy az évek alatt nyugdíjba vonultak e két csoport képviselői, de másik ok lehet az is, hogy közmunka programban vettek részt. A közmunka programmal a kormány jelentősen tudta finomítani a munkanélküliségi mutatókat.

Szembeötlő, hogy ezen a diagramon is a citromsárga és szürke oszlopok magaslanak ki, vagyis az általános iskola 8 osztályával, illetve az érettségi bizonyítvány nélküli, szakmai végzettséggel rendelkezők vannak a legtöbb munkanélküli a vizsgált időszakban. Ez azzal is magyarázható, hogy a népesség száma e két csoportban a legtöbb. Viszont feltehetően

nem csak ezért szerepelnek ők a munkanélküliségi számokat feltüntető ábrán kiemelkedő mennyiségben, mert sokan vannak. Annak érdekében, hogy igazoljam ezt a sejtést, százalékosan vizsgálom meg a munkanélküliek arányát a végzettségek tekintetében. A KSH előző két felmérését (12. és 14. ábra) összevetettem és a kapott eredményt az alábbi grafikonon prezentálom.

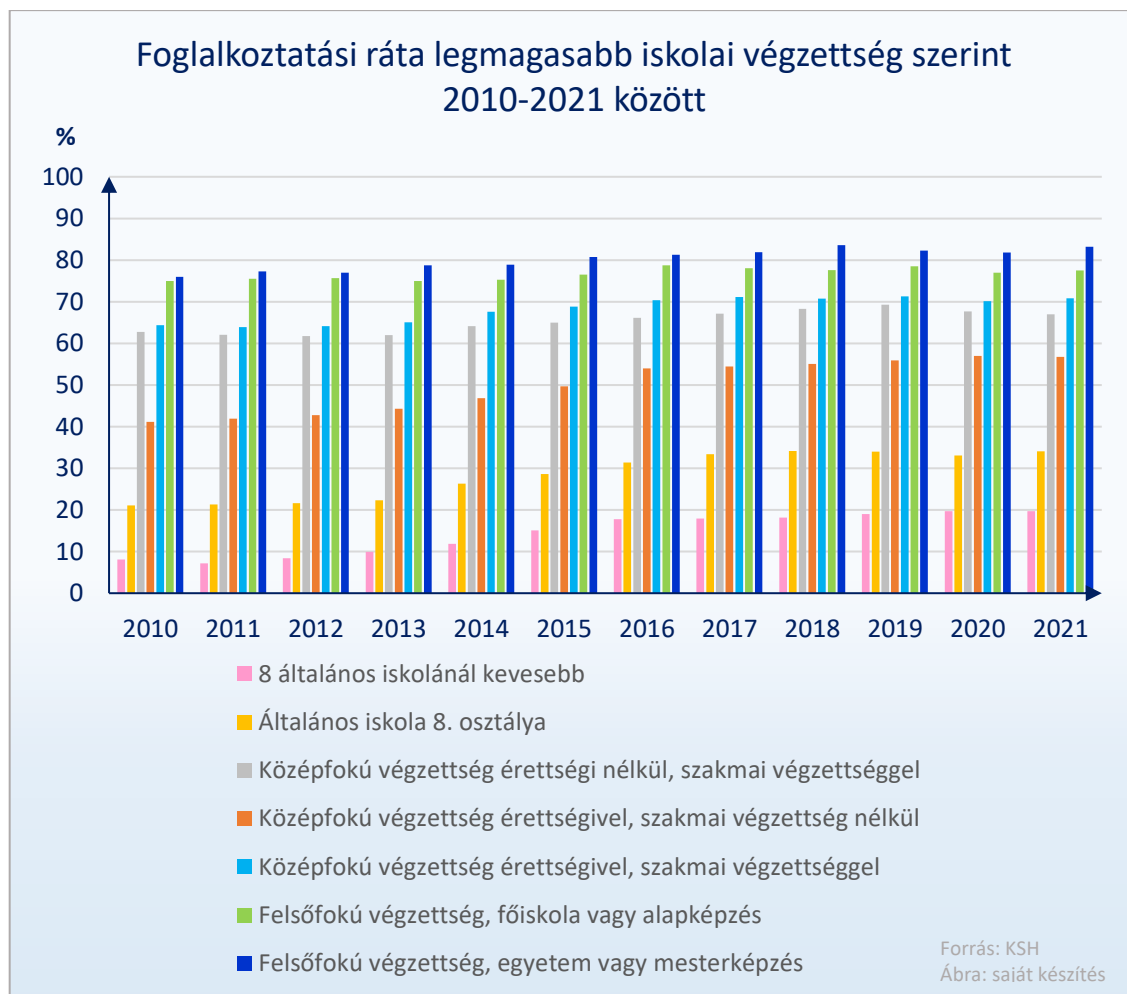

15. ábra: A hazai népesség munkanélküliségi aránya végzettségek szerint 2010-2020 között
(Forrás: a KSH adataiból készített saját táblázat 2022)

A 12. ábrán a legalacsonyabb mennyiséget képviselő, 8 osztálynál kevesebbet magáénak tudható csoport (rózsaszín oszlop) ezen a grafikonon viszont magasra tör a vizsgált időszak minden évében, mely azt jelenti, hogy ha ők kevesen is vannak lakossági szinten, de arányaiban sok köztük a munkanélküli. Sőt, a 2014-es évtől a vizsgált 15-74 éves korosztályban a végzettségeket tekintve, ők vannak a legtöbben állástalanok. Mellettük az élmezőnyben szintén megjelenik a citromsárga és szürke oszlopok képviselői, azaz a 8 osztályos általános iskolát befejezett, illetve az érettségi bizonyítvány nélkül szakmai végzettséget megszerzett lakosság munkanélküli hányada. A görcső alá vett időszak első négy évében az érettségi nélküli szakmunkások (szürke oszlop) álltak a legmagasabb

százalékban állás nélkül és csak 2014-től esett lejjebb náluk ez az arány. Ez azt jelenti, hogy 2013-ig a magyar népesség érettségi nélküli szakmunkás rétegének több, mint a harmada (34%) állástalan volt, majd a következő évben némileg javult a helyzet (31%), de látványosan 2014-től változott és 25% alá csökkent a munkanélküliségi arányuk, mely 2020-ban „már csak” 12%-ot mutatott. A diagramon jól látható a különböző végzettségű hazai munkaerőt vizsgálva, hogy összességében az évek elteltével csökkentek a munkanélküliségi arányok. A 2020-as évben a legmagasabb értéket még mindig a kevesebb, mint 8 osztályt végzettek képviselték (19%), de már kedvezőbb arányban, mint 10 évvel korábban. Az ábrát tovább tanulmányozva, a legkisebb változás az egyetemen végzetteknel figyelhető meg (királykék oszlop), mely csoport mindegyik évben az egyik legalacsonyabb eredményt hozta a főiskolán végzettekkel karöltve. 2020-ban a felsőfokú mester- illetve PhD végzettséggel rendelkező állástalanok voltak a legkisebb arányban (5%) a többi végzettségűekhez képest. Ugyanebben az évben a hazai népesség azon csoportja, akik főiskolai felsőfokú képzéssel rendelkeznek, szintén alacsony arányban (6%) volt munka nélkül. Tehát mindez arra engedhet következtetni, hogy a legnagyobb arányban a főiskolát vagy egyetemet végzettek tudnak elhelyezkedni. De nézzünk ennek jobban utána!

A KSH 2022 februárban frissített adataiból a következő diagramot készítettem, amely az elmúlt 12 év foglalkoztatási rátáját szemlélteti a legmagasabb iskolai végzettségek szerinti bontásban.

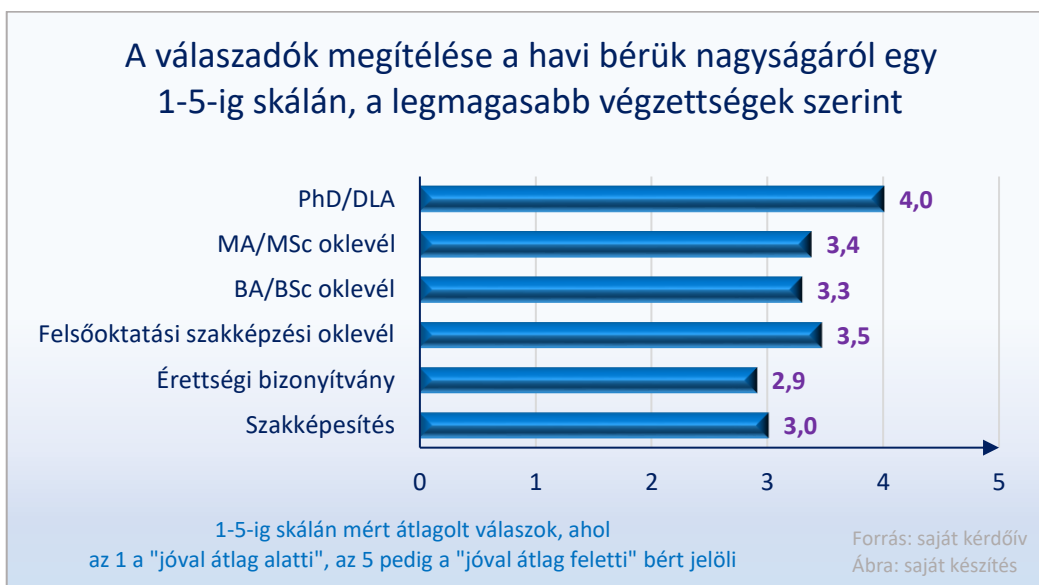

16. ábra: Foglalkoztatási ráta legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2021 között
(Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0018.html)

Első ránézésre is jól kivehetőek a magasra nyúló királykék és zöld színű oszlopok, melyek a hazai felsőfokú- és egyetemi végzettségű foglalkoztatottakat jelölik. A vizsgált időszak minden évében e két kategória vezeti a mezőnyt és őket követik a leérettségizett szakmai végzettséggel rendelkezők. A legalacsonyabb foglalkoztatási rátát minden évben a 8 általános iskolai osztállyal, illetve ennél kevesebbel rendelkező lakosság mutatja. 2021-ben például a 8 osztályt végzettek csupán 34,1%-a dolgozott. Ezzel ellentétben viszont a magasan iskolázottak foglalkoztatási rátája a legmagasabb a többi iskolai végzettséghez viszonyítva. 2021-ben a munkaképes, egyetemi végzettséggel rendelkezők 83,2%-a dolgozott, a leérettségizett középfokú szakmai végzettségűeknél pedig 70,8%-ot mutatott ez az arány. Az elmúlt 12 évben a diplomások foglalkoztatási rátájához hasonlítva a leérettségizett szakmai végzettségűek arányát, megfigyelhető, hogy utóbbiak az évek alatt átlagosan 12%-kal maradtak el az egyetemen végzettek csoportjától. Habár az utóbbi évtizedben a kormány törekvései a kétkezi munkát állította a fókuszba és 2013-as

kinyilatkoztatásuk szerint „a jó szakma felér egy diplomával”, a KSH adatait nézve, a különbség még sem csökkent az évek múlásával és a foglalkoztatott szakmunkások csoportja nem érte utol az állásban lévő diplomások sokaságát. [BALLA 2013] Tehát ezeket a mutatókat megnézve is elmondható, hogy magasabb iskolai végzettséggel nagyobb eséllyel lehet elhelyezkedni a munka világában.

A következőkben viszont térképezzük fel azt is, hogy mennyit ér manapság egy diploma illetve egy szakmunkás végzettség a hazai munkaerőpiacon. Az alábbi diagram a primer kutatásom eredményét szemlélteti, melyben arról kérdeztem meg a kérdőív kitöltőit, hogy hogyan ítélik meg a havi fizetésüket egy 1-től 5-ig terjedő mércén. A válaszokat a legmagasabb iskolai végzettségek szerinti bontásban jelenítem meg.

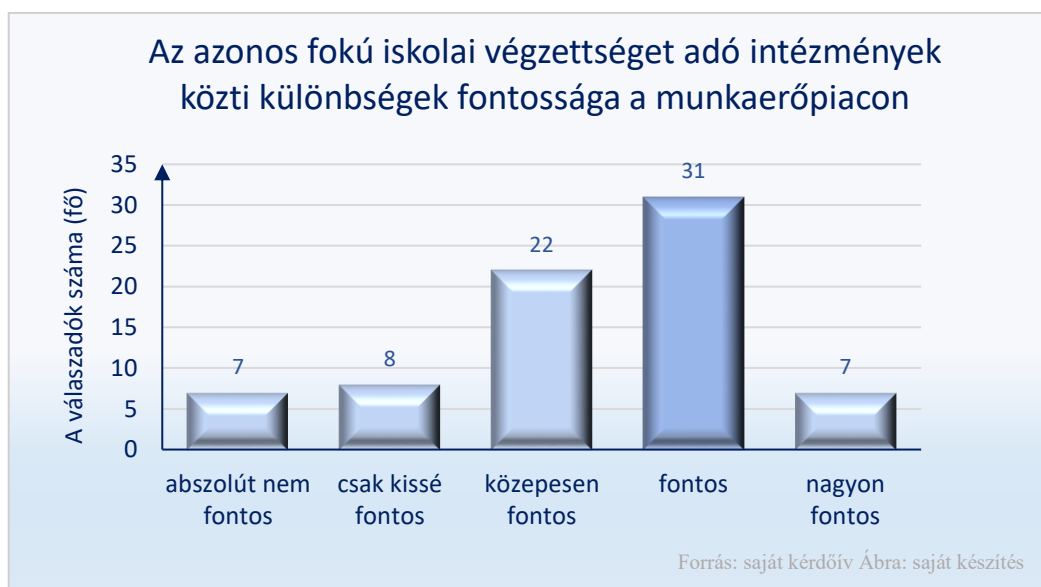

17. ábra: A válaszadók megítélése a havi bérük nagyságáról, végzettségek szerinti bontásban (Forrás: saját kérdőív 2022)

Az ábra azt mutatja meg, hogy a válaszadók között a szakképesítéssel és érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők vélik legkevésbé magasnak a havi fizetésüket, szerintük a keresetük mértéke átlagos, vagy picivel az átlagos alattinak mondható. Viszont a felsőoktatásban végzetek véleménye az, hogy az ő havi bérük a közepes mértéknél magasabb. A PhD/DLA végzettséggel rendelkezők pedig 4-es átlagra értékelték a keresetüket, ami a hazai átlagos fizetéseknél egy magasabb megítélést jelent. Összességében, a bérek mértékét vizsgáló kérdésekre válaszolók véleménye szerint magasabb iskolai végzettséggel magasabb jövedelemre lehet szert tenni.

Számokban kifejezve pedig a következőképpen néz ki: 2021-ben a diplomások bruttó átlagkeresete 798.000 forint volt, viszont az érettségi bizonyítvánnyal rendelkező szakmunkások ennek az összegnek csupán közel a felét keresték meg havonta, 403.000 forintot. Azok a szakmunkás végzettségűek pedig, akik az érettségit nem tették le, nekik átlagosan bruttó 329.000 forint volt a havi fizetésük. [BUCSKI 2022]

A következőkben vizsgáljuk meg azt is, hogy van-e, és ha van, mekkora a különbség diploma és diploma között, vagyis a más-más oktatási intézményekben megszerzett végzettségek között. Első körben a válaszadóim véleménye alapján megszerkesztett diagramot vegyük szemügyre, mely kapcsán arról informálódtam, hogy mit gondolnak, a munkakeresés szempontjából mennyire számít két ugyanolyan fokú végzettség összehasonlítása esetén, hogy a munkakeresők melyik oktatási intézményben szerezték azokat.

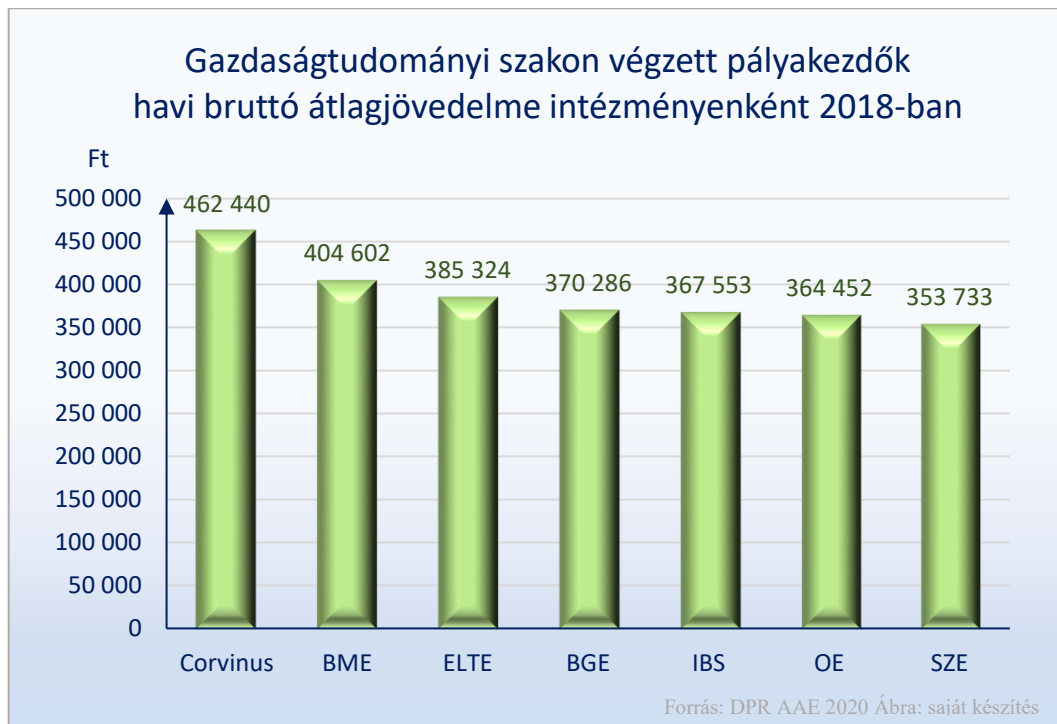

18. ábra: Az azonos fokú iskolai végzettséget adó intézmények közti különbségek fontossága
(Forrás: saját kérdőív 2022)

A válaszok zöme a fontossági skála második felére tevődik, vagyis a megkérdezettek közül a többség azt vallja, hogy munkaerő-piaci szerepük szempontjából fontos, illetve nagyon fontos, melyik intézményben szerezték a végzettségüket. Csupán kevés része tartja nem, vagy csak kissé fontosnak a végzettséget adó oktatási intézmények közti különbségeket. A válaszolók kevesebb, mint harmada (22 fő) pedig közepes mértékben érzi ennek jelentőségét.

A Diplomás Pályakövetési Rendszerben (DPR) gazdaságtudományi szakon, BA/BSc alapképzésen, a 2017/18-as tanévben végzett évfolyam munkaerő-piaci adatait az alábbi

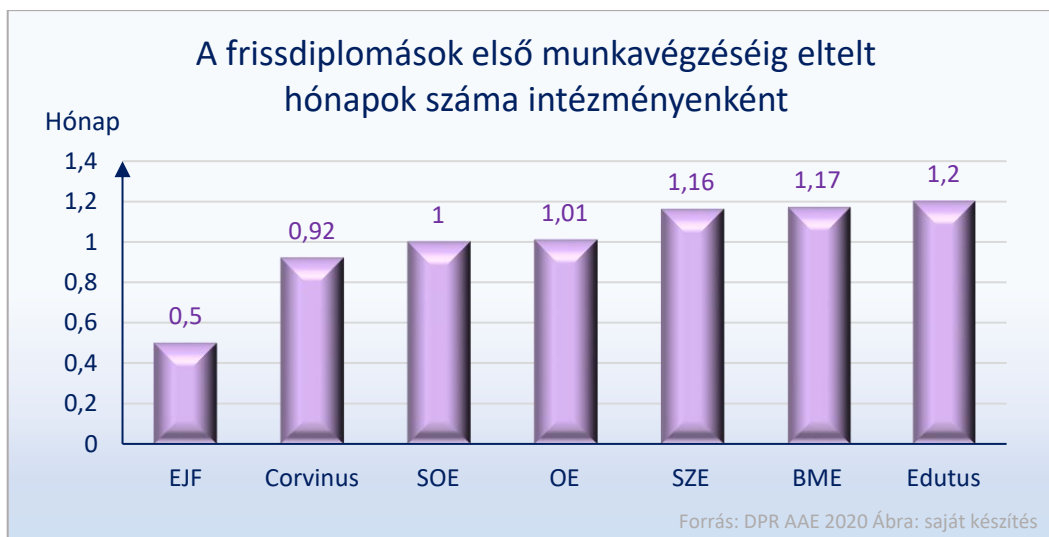
ábrákon szemléltetem. [DIPLOMÁNTÚL 2020] A diagramokon 7 különböző felsőoktatási intézményt tanulmányozunk.

19. ábra: Pályakezdekők bruttó átlagjövedelme intézményenként
(Forrás: DPR AAE 2020 <https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese>)

Az ábra a pályakezdekők havi bruttó átlagjövedelmét csökkenő sorrendben sorakoztatja fel felsőoktatási intézményenként. 2018-ban a Budapesti Corvinus Egyetemen, a gazdaságtudományi szakon végzett hallgatók bruttó 462.440 Ft-os átlagbérrel tudtak elhelyezkedni. Ugyanebben az évben és ugyanezen a szakon, a Széchenyi István Egyetem végzősei bruttó 353.733 Ft átlagjövedelemmel indultak a munkahelyükön. 2018-ban a bruttó minimálbér 138.000 Ft volt. Megfigyelhető, hogy a fenti rangsorban a legalacsonyabb diplomás átlagkereset is a többszöröse (pontosabban 2,5-szerese) az akkori minimálbérnek.

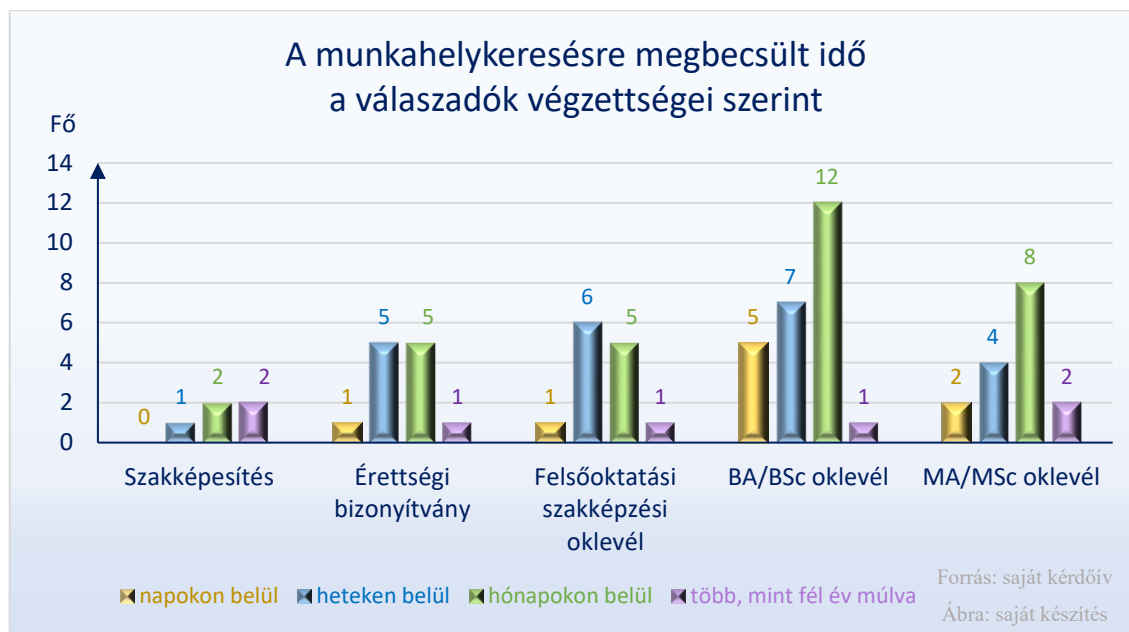
Viszont a munkaerőpiacon való elhelyezkedésnek fontos szempontja – a bérek mellett – az is, hogy mennyi időbe telik az adott munkahelyet megszerezni. A következő ábra ebbe enged betekintést a 2018-ban diplomájukat megszerzett, pályakezdekők oldaláról.

20. ábra: *A frissdiplomások első munkavégzéséig eltelt hónapok száma intézményenként*
(Forrás: DPR AAE 2020 <https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese>)

A frissdiplomások munkakezdéséig eltelt időt növekvő sorrendben szemléltető ábrán szintén 7 felsőoktatási intézményt sorakoztatunk fel. Látjuk, hogy 2018-ban a bajai Eötvös József Főiskola gazdaságtudományi szakán végzett hallgatóknak csupán fél hónapra volt szükségük, hogy munkahelyen kezdhessenek. Ezt az időtartamot kiugróan alacsonynak vélem, de Bács-Kiskun megye második legnagyobb településének önkormányzati, infrastrukturális, szabadidős és egyéb más újtási folyamatait tekintve, illetve a KSH 2018-as adatait is megfigyelve, miszerint ez évben Baján volt a térség legalacsonyabb munkanélküliségi aránya, elképzelhető itt ez a rövid álláskereső idő. [BAJAI ÖNKORMÁNYZAT 2022] A diagram második helyén, a Corvinus-on szerzett diplomás pályakezdők is kevesebb, mint 1 hónap alatt találtak állást, és a lista végén álló, Edutus Egyetemi végzettséggel rendelkezők is 5-6 hét alatt el tudtak helyezkedni 2018-ban. Ugyanebben az évben Magyarországon az átlagos munkakeresési idő hossza 12,6 hónap volt. [JUHÁSZ 2021] Ez szignifikáns különbséget jelent a felsőfokú intézményeket összehasonlító diagramon látható értékekhez mérten. Tehát az összevetésekből megállapítható, hogy habár a felsőoktatási intézmények között nagy különbség nem mutatkozik a munkakeresési időt tekintve, viszont jelentős differencia van a felsőfokú végzettségű álláskereső - még frissdiplomásként is – első munkavégzéséig eltelt idő és a hazai átlagos munkakeresési idő között.

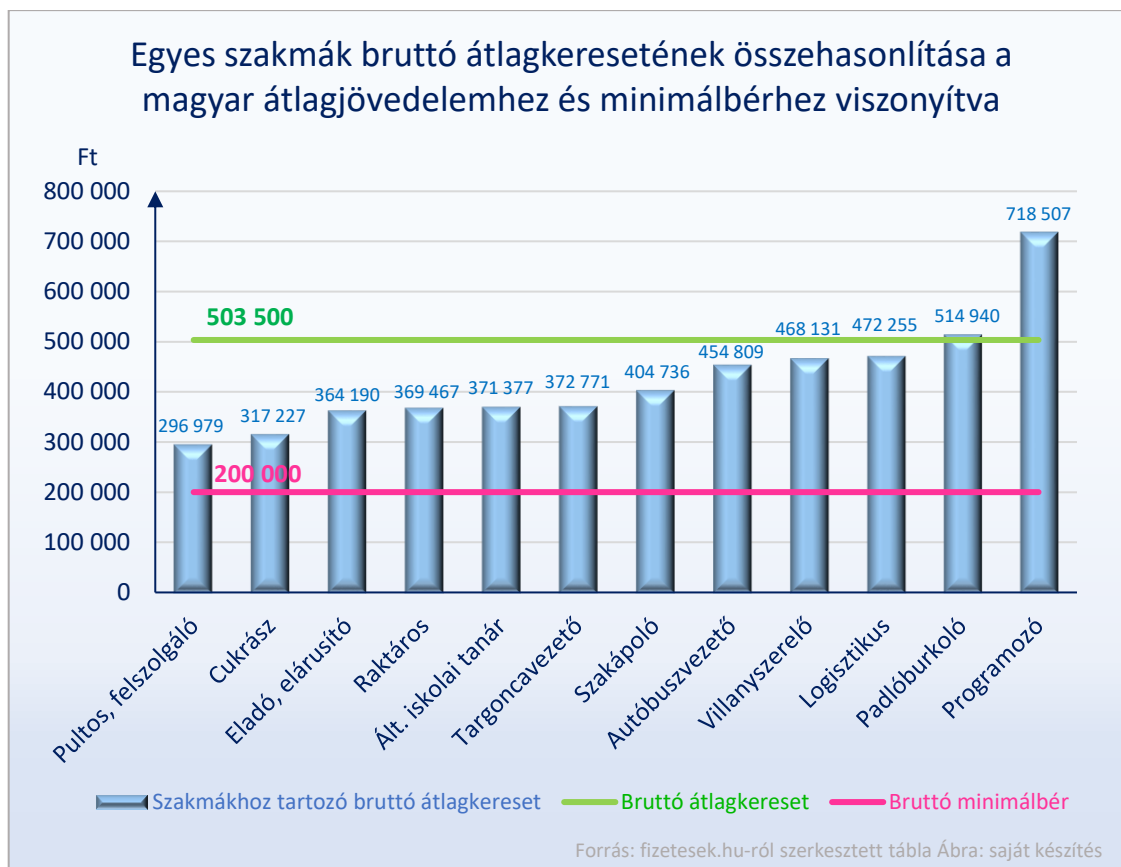
A primer kutatásomban megvizsgáltam, hogy különböző végzettségű válaszadóknak mi a véleménye arról, milyen gyorsan találnának maguknak új munkahelyet úgy, hogy az ne legyen visszalépés a számukra.

21. ábra: A munkahelykeresésre megbecsült idő eloszlása a válaszadók végzettségei szerint
(Forrás: saját kérdőív 2022)

Az ábra szerint azok csoportja, akik úgy vélik, hogy napokon belül el tudnának helyezkedni, arányos a végzettségek növekedésével. Viszont mindenhol látható, hogy a többség úgy gondolja, csak hónapokon belül találna munkát visszalépés nélkül. Viszont e primer kutatás eredménye kis elemszámú, nem reprezentatív mintából készült és a válaszadók véleményén alapult, nem pedig biztos tényeken.

A továbbiakban fontos megemlíteni ennél a résznél azt is, hogy nem csak felsőfokú, hanem alacsonyabb végzettséggel is lehetséges jó eséllyel szerepelni a munkaerőpiacon. Korábban a 10. ábra szemléltette, hogy a válaszadók szerint mely tényezők játszanak hangsúlyos szerepet a sikeres elhelyezkedésben, ahol egyik legfontosabbnak a szakmai tapasztalat meglétét választották. És ha emellé még egy szakmai - vagy felsőfokú - végzettség is társul, akkor jogosan gondolhatjuk azt, hogy a munkaerőpiacon jó esélyekkel indulunk. Főleg amiatt is helytálló ez a gondolat, mivel köztudott, hogy munkaerőhiányban szenved az ország, mely fennáll mind a kék-, mind a fehérgallérosok körében. Az alábbi ábrán néhány hiányszakmát sorolok fel a bruttó átlagkeresetük szerinti növekvő sorrendben. [FIZETÉSEK 2022] A grafikonon megjelenik egy-egy vízszintes vonallal a hazai bruttó átlagkereset és a bruttó minimálbér mértéke is. [KSH 2022] [OFFICINA 2022]

22. ábra: Egyes szakmák bruttó átlagkeresetének összehasonlítása a magyar átlagjövedelemhez és minimálbérhez viszonyítva (Források: Fizetesek.hu 2022 <https://www.fizetesek.hu/fizetesek>, KSH 2022 <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker2206.html>, Officina 2022 <https://officina.hu/gazdasag/308-minimalber-2022>)

2022 év közepén a teljes munkaidőre alkalmazásban álló dolgozók havi bruttó átlagkeresete 503.500 Ft volt. A hazai minimálbér összege pedig bruttó 200.000 Ft 2020. január 1-től. Az ábrán, általam kiválasztott szakmákban munkaerőhiánnyal küzdenek, tehát ezekre a szakterületekre akár alacsonyabb végzettséggel is van esély elhelyezkedni. Sőt, néhányánál annyira kevés a munkaerő kínálat, hogy még a szokásostól eltérő, megemelt bérezést is ajánlhat a munkaadó. A grafikonon felsorakoztatott szakmák közt találni olyanokat, melyekhez felsőfokú végzettség szükséges, de például az IT területen már egy fél éves tanfolyammal is lehet állást találni, csakúgy, mint néhány logisztikai munkakörben. Ezekkel ellentétben viszont egy általános iskolai tanárnak elengedhetetlen a diploma megléte és mégis az ábrán jól látható, hogy a havi bruttó átlagkeresete mennyire alulmarad. Ez jó példa arra is, hogy kivételek mindig vannak, másrészt, hogy valami nagyon nincs rendben a bérezésükkel. Ez jelenleg is egy aktuális probléma.

5 Következtetések és javaslatok

Az eredményeket az irodalmi áttekintés fejezet tematikáját követve dolgoztam fel. Ebben a fejezetben ezeken fogok most végigmenni és összevetem a saját kutatási eredményeimet az irodalomban már megemlített korábbi kutatások eredményeivel.

Elsőként a munkaerőpiac helyzetével foglalkoztam. A munkahelyet váltókkal primer és szekunder kutatásom eredménye is azt igazolta, hogy a legjobban mozgolódó korcsoport a 31-50 év közöttiek. Véleményem szerint ennek több oka is van. Az egyik ok a generációk közti különbség, hiszen az idősebb generáció úgy nevelkedett, hogy becsülje meg, ha egyáltalán munkahelye van. A másik ok a kockázat és a nyereség, vagyis minél idősebb az ember és közelebb van a nyugdíjkorhatárhoz, a munkahely váltással annál többet kockáztat, cserébe nem nyerhet annyit. Ezzel ellentétben a fiataloknak jobban megéri kockáztatni, hiszen jóval hosszabb idejük van még és kis nyereség is hosszú távon sokat jelent, ha nem úgy sikerül a munkahely váltás, még ez esetben is rengeteg idejük van korrigálni.

Az iskolázottság szerepe a munkaerő-piaci helyzetben egy igen összetett dolog, így itt többféle szempontból is megvizsgáltam az adott témát. Elsősorban kíváncsi voltam a hajlandóságra, hogy melyik korcsoport hajlandó leginkább tovább képezni magát. A szekunder és primer kutatásom is azt igazolta, hogy ez egybe esik a már említett 31-50 éves korcsoporttal. Ez szintén a hosszabb távú nyereséggel magyarázható és azzal, hogy aki munkát akar váltani, annak érdemes az önfejlesztésre is áldozni.

Az irodalmi áttekintés fejezetben volt már róla szó, hogy mennyire fontos az iskolai végzettség, valamint a nyelvtudás. A primer kutatásom eredménye is ezzel összecseng, a kérdőív válaszai alapján a szakmai tapasztalat mellett a tapasztalattal gazdagított felsőfokú végzettség és a nyelvtudás végzett az első három legfontosabb tényezőként. Emellett külön vizsgáltam azt is, hogy magának az iskolázottságnak mennyire jelentős a szerepe a munkavállalás során, amit a válaszadóim túlnyomó többsége szintén fontosnak érzett. A szekunder kutatásaimban érdekelt továbbá az is, hogy vajon szintén előnyt jelent-e az iskolai végzettség, ezért olyan kimutatásokat készítettem, amik megmutatják a lakosság iskolázottságának mértékét. Jól megfigyelhető, hogy az utóbbi 10 évben egyre alacsonyabb a 8 osztályos általános iskolánál kevesebbel, vagy csak 8 osztállyal rendelkezők száma. Az érettségi nélküli, de szakmai végzettséggel rendelkezők száma viszont stagnálást mutat. Ezekkel ellentétben viszont az érettségivel rendelkezők és mindenféle felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma pedig fokozatosan nő. Ez megerősíti az irodalomban már

említett Európai Tanács Lisszaboni-stratégiájának célkitűzését. Ahhoz, hogy mérni tudjuk számokkal is az iskolázottság szerepét a munkaerőpiacon, olyat kellett találni, amivel kapcsolatba hozható, de számokkal is mérhető. Erre a legkézenfekvőbbnek az iskolázottság szerinti munkanélküliségi adatok megvizsgálása, valamint a bérek összehasonlítása bizonyult. Ha a munkanélküliek számát nézzük a különböző iskolázottságok szerint csoportosítva, láthatjuk, hogy minden évben a 8 osztályt végzettek és érettségivel nem rendelkezők közül vannak a legtöbben állás nélkül. Az utóbbi 10 évben viszont csökkentek a számok mindenhol, ami egybeesik az irodalomban már említett munkanélküliségi rátával. Viszont ez a mennyiségi diagram még mindig nem ad teljes magyarázatot arra, hogy szerepe van-e az iskolázottságnak a sikeres elhelyezkedésben. Ezért a munkanélküliségi adatokra készítettem egy százalékos kimutatást is a legmagasabb iskolai végzettségek szerint. Ez utóbbiból kiderült, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők közül van arányaiban is a legkevesebb munkanélküli, nem csak mennyiségileg. Megerősítésként még készítettem egy kimutatást a foglalkoztatási rátáról is, ami komplementere volt az előző diagramnak, amik megerősítik egymást. Ez már elég bizonyító erejű kimutatás volt, de van még egy dolog, amit érdemes vizsgálni a munkanélküliség kapcsán, mégpedig az, hogy mennyi ideig keresnek az emberek munkát végzettségek szerint. A szekunder kimutatásokhoz illeszkedő eredmény született a kérdőívben válaszolók véleményéből is, miszerint minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál valószínűbb, hogy hamarabb tud elhelyezkedni. De bizonyítani ezt már nehezebb, ezért erre vonatkozóan azt találtam ki, hogy összevetem a hazánkban átlagos munkakeresés idejét a frissdiplomások elhelyezkedési idejével. A pályakezdők munkakereséssel eltöltött idejét eredetileg arra akartam használni, hogy a különböző iskolákban végzettek elhelyezkedési idejét vizsgáljam meg, így összehasonlítva az intézmények sikerességét, de azt tapasztaltam, hogy habár vannak különbségek, ez elhanyagolható ahhoz képest, ami az egész munkanélküliek elhelyezkedési idejét illeti. A friss diplomásoknál 1-2 hónapban mérhető az az idő, amíg munkát keresnek, míg az összes munkanélküliekre vonatkozó elhelyezkedési idő átlagosan 12,6 hónap volt. Elmondható tehát, hogy minél magasabb végzettséggel rendelkezik valaki, annál gyorsabban talál munkát magának.

A következő dolog, amit vizsgáltam, az a bérezés. Ezzel mérhető az oktatási intézmények közti különbség is, valamint a foglalkozások presztízse is. Az volt a sejtésem ezzel kapcsolatban, hogy számít, hogy hol szerezte meg a diplomáját az ember. Ehhez a legtöbb adat a Diplomás Pályakövető Rendszerből nyerhető. Az adatokból kapott diagramom

igazolta a sejtésemet és látható, hogy például a Corvinus-on végzett friss diplomások akár bruttó 100.000 forinttal is több kezdő fizetést kaphatnak, mint más felsőfokú intézményben végzett diplomás társaik. Habár nem tettem ez irányban további kutatásokat, de érdemes lenne összehasonlítani az intézményekbe felvételre jelentkezők számát is, mert az a sejtésem, hogy ezek összefüggenek az iskola sikerességével. Hiszen minél sikeresebb egy oktatási intézmény, annál többen akarnak oda felvételizni, és minél több a jelentkező, annál könnyebb közülük kiválasztani a legjobbakat.

A foglalkozások presztízse témához végül a hiányszakmák bérezését vizsgáltam meg. Ennél a diagramnál a bérezéseket hasonlítottam össze egymással és a hazai jelenlegi minimálbérrel, valamint az átlagjövedelemmel. Az ábra egyrészt igazolja, hogy magasabb végzettséggel magasabb keresethez lehet jutni, de rámutat arra is, hogy mindig vannak kivételek. Ez lehet persze jó is, hiszen alacsonyabb végzettségű szakmák is lehetnek szépen jövedelmezőek, másrészt pedig lehangoló, hogy bizonyos diplomák mennyire alul vannak értékelve. Elkecsesítő a diagram abból a szempontból, hogy eleve a hiányszakmákat sorakoztatja fel, ahol azt várnánk, hogy kellőképp megfizetett hivatásokat fogunk látni magasra ívelő bérekkel, de ezzel ellentétben szinte majdnem mindegyikhez egy átlagjövedelem alatti kereset párosul. Jól kivehető az ábrán az is, hogy a pedagógusok mennyire alul vannak fizetve. Ráadásul ehhez a gondolhoz még az is társul, hogy a tanári szakma elvesztette presztízst és nem, hogy nem vonzó, inkább taszítja a jelentkezőket a jelenlegi munkakörnyezet és az alacsony bérezés. Amennyiben ezt a problémakört nem sikerül kezelni és vonzóvá tenni a tanári szakmát, a jövőben egyre súlyosabb nehézségekre lehet számítani az oktatás minőségére vonatkozóan.

A jövőre nézve érdemes lenne további kutatásokat végezni, hogy melyek azok a felsőfokú végzettségek, amelyekkel elhelyezkedve az átlagjövedelemnél többet lehet keresni. Ezek közül pedig melyek azok, amelyek az utóbbi évtizedben tartósan is tudták produkálni az átlagtól eltérő több keresetet. Továbbá még az is érdekes lehet, hogy a munkakörülményekkel való elégedettség és az iskolai végzettség között van-e bármilyen korreláció.

6 Összefoglalás

A szakdolgozatomban az iskolázottság szerepét vizsgáltam meg a munkavállaló munkaerőpiaci helyzetének tekintetében. Azt kutattam, hogy az iskolázottság mértékének mennyire van jelentősége az elhelyezkedés során. Ez egy mindenkor aktuális kérdés, mely mindenkit érint, hiszen előbb vagy utóbb az iskolapadból a munka világába haladunk tovább. Az iskolai végzettség és munkavállalás közti kapcsolat annyira egy szerteágazó kérdéskör, hogy a kutatásaim során sok területet érintettem, de fókuszálva kellett válogatnom, hogy végül mely témákat bontok ki alaposabban a szakdolgozatban. A célt szem előtt tartva a szakdolgozatom segít rávilágítani arra, hogy az évek múlásával, a rohamléptekkel haladó világgal és gazdasággal együtt a munkavégzés körülményei illetve a munkához szükséges elvárások is folyamatosan változnak, ezért az oktatásnak kimagasló szerepe van, hogy lépést tudjunk tartani a fejlődéssel.

E témában történő vizsgálódásaim folyamán szekunder és primer kutatást egyaránt végeztem, utóbbiban a megkérdezés online formáját választottam. A kérdőívben Magyarországon dolgozók véleményét mértem fel a szakdolgozat témájához kapcsolódó több területen is. Többek közt kíváncsi voltam arra, hogy a válaszadók hajlandóak-e továbbképzésbe belefogni annak érdekében, hogy a munkaerőpiacon előnyösebb helyzetbe kerüljenek, és a megkérdezettek nagy többsége az „igen”-t választotta e kérdésre. A továbbiakban érdekelt az is, hogy a válaszadók a közeljövőben terveznek-e munkahelyváltást. A beérkezett válaszokat kördiagramon prezentáltam korcsoportok szerinti bontásban, melyen jól látható volt, hogy a munkaváltást fontolgató korosztály leginkább a 31-50 év közöttiek. Megkérdeztem őket arról is, hogy mit gondolnak, egy fontossági skálán mérve mely tényezők játsszák a legjelentősebb szerepeket a sikeres elhelyezkedésben, és eredményül az első három legfontosabb tényezőnek a szakmai tapasztalatot, a nyelvtudást és a tapasztalattal társult felsőfokú végzettséget választották.

Ezek mellett néhány KSH kimutatást is ábrázoltam, többek között a hazai népesség legmagasabb iskolai végzettségeiről, mely alapján azt összegezhetjük, hogy habár az alacsonyan iskolázott magyar lakosság száma az évek múlásával csökkent és a felsőfokú végzettséget megszerzők száma nőtt, de 2020-ra még mindig a 8 osztályt és az érettségi bizonyítvány nélküli szakmát végzettek vannak a legtöbben – a végzettségeket tekintve.

A KSH munkanélküliségi adataiból pedig azt lehet leszűrni, hogy a vizsgált 10 évben (2010-2020) a 8 osztálynál kevesebbet elvégzett lakosság közül kerül ki a legtöbb munkanélküli.

Az ábrán jól megfigyelhető, hogy a megszerzett iskolai végzettségek növekedésével csökkennek a hazai munkanélküliségi arányok. Ezt a megállapítást egy másik ábrával is megvizsgáltam, mely a legmagasabb iskolai végzettségek szerinti bontásban mutatta meg a hazai foglalkoztatási rátát. A vizsgált 10 év mutatóit megnézve összességében kijelenthető, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők nagyobb eséllyel tudnak elhelyezkedni. Továbbá a frissdiplomások elhelyezkedési idejét megvizsgálva az is kiderült, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek rövidebb időbe telik, amíg munkába állnak, mint az alacsonyabb végzettséggel rendelkező, munkakereső társaiknak.

A munkaerő-piaci helyzetet tekintve fontos szerep jut a bérek kérdésének is. Erről is megkérdeztem a válaszadóimat, hogy ők hogyan ítélik meg a havi keresetük nagyságát. Az ábrán az eredményt iskolai végzettségek szerint prezentáltam. A diagramon az mutatkozott meg, hogy a szakképesítéssel és érettségivel rendelkezők átlagosnak, illetve picivel átlag alattinak vélték a havi bérüket, viszont a felsőoktatásban végzett válaszadók véleménye szerint, az ő keresetük inkább átlag feletti. Ez a kutatás egybeesik a Diplomás Pályakövetési Rendszer 2018-as adataival, miszerint a vizsgált felsőoktatási intézményekben végzett pályakezdők magasabb átlagjövedelemre tudnak szert tenni, mint az akkori minimálbér, pontosabban 2,5-szeres ez a különbség.

Úgy gondolom, hogy a szakdolgozatom egy igazán érdekes kérdéskört dolgozott fel, mely alapján összegezhető, hogy az iskolázottságnak jelentős szerepe van a munkaerő-piaci helyzetünkben. De ezen túlmenően rámutatott arra is, hogy a tanulás segít alkalmazkodni a változásokhoz, mert a folyton változó technológiákon és a globalizáción túl még számos más tényező is szükségessé teszi az önfejlesztést. Képességeink folyamatos fejlesztése nem csupán a karrierlehetőségeinket segíti elő, hanem amellet, hogy élesíti elménket, az önbizalmunkat is növeli, mert magabiztosságot ad a tudás birtoklása, és még a kommunikációs illetve interperszonális képességeinket is gazdagítja. A jobb képességekkel rendelkezőkről megállapítható, hogy boldogabbnak érzik magukat és nagyobb náluk a másokba vetett bizalom mértéke is. [BUZÁS 2022] A tudás a saját életünket teszi tartalmasabbá és azon túlmutatóan pedig közösségek - például egy munkahelyi csapat - munkáját is innovatívabbá és hatékonyabbá teheti. Szirtes Hajnalka szervezetszichológus szerint: „Minél több generáció képviselteti magát egy csapatban, az annál színesebb, kreatívabb és hatékonyabb lesz.” [PÉNZCENTRUM 2021]

Fontos, hogy korosztálytól függetlenül megtanuljunk tanulni, mert csak így tudunk versenyképesek maradni. Egy kínai szólás szerint: „Ha egy évre tervezünk, ültessünk kukoricát. Ha egy évtizedre tervezünk, ültessünk fákat. Ha egy életre tervezünk, képezzünk és tanítsunk embereket.”

7 Irodalomjegyzék

1. BAJAI ÖNKORMÁNYZAT (2022): <https://bajainfo.hu/bajai-onkormanyzat/>
Letöltés dátuma: 2022.10.22.
2. BALLA I. (2013): Orbán: a jó szakma felér egy diplomával
<https://24.hu/belfold/2013/04/24/orban-a-jo-szakma-feler-egy-diplomaval/>
Letöltés dátuma: 2022.09.20.
3. BNP Paribas Cardif (2020): BNP Paribas Cardif: élesedő versenyre és bizonytalanságra számítanak a magyar munkavállalók
<https://bnpparibascardif.hu/-/bnp-paribas-cardif-elesedo-versenyre-es-bizonytalansagra-szamitanak-a-magyar-munkavallalok-3> Letöltés dátuma: 2022.09.04.
4. BODNÁR ZS. (2018): A magyarok 57,6 százaléka egyetlen idegen nyelven sem beszél
<https://qubit.hu/2018/09/27/friss-adatok-a-magyarok-576-szazaleka-egyetlen-idegen-nyelven-sem-beszeli> Letöltés dátuma: 2022.03.16.
5. BUCSKI P. (2022): Európa egyik legalacsonyabban képzett országává csúszik le Magyarország, G7
<https://g7.hu/penz/20221021/europa-egyik-legalacsonyabban-kepzett-orszagava-csuszik-le-magyarorszag/> Letöltés dátuma: 2022.10.22.
6. BUZÁS B. (2022): Rengeteg magyar dolgozó áshatja el magát a szülei miatt: szörnyű igazságra derült fény, Pénzcentrum
<https://www.penzcentrum.hu/karrier/20221006/rengeteg-magyar-dolgozo-ashatja-el-magat-a-szulei-miatt-szornyu-igazsagra-derult-feny-1129646>
Letöltés dátuma: 2022.09.17.
7. CONSILIUM: Az EU válaszingykedéseai a Covid19-járványra
<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/coronavirus/timeline/>
Letöltés dátuma: 2022.02.19.
8. CSEHNÉ P. I. (2013): A munkaerőpiac igényeinek megfelelő oktatási rendszer ISBN 978-80-971251-1-0,
<http://www.irisro.org/pedagogia2013januar/0708CsehnePappImola.pdf>
Letöltés dátuma: 2022.03.12.
9. CSEH P. I. - CSAPÓNÉ R. T. (2014): Agricultural Vocational Training and the Labour Market in Hungary, Economic Affairs
<https://economicsaffairs.co.in/Journal/abstract/id/MjU4> Letöltés dátuma: 2022.02.22.

10. DIPLOMÁNTÚL (2020): DPR AAE pályaaorientációt támogató modul 2020,
<https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese>
Letöltés dátuma: 2022.03.18.
11. DR. CZEGLÉDI CS. - DR. JUHÁSZ T.: A felsőfokú oktatásban tanulók munkaerő-
piaci felkészültsége a munkáltatók szemszögéből (empirikus kutatás alapján)
<https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/taylor/article/view/12923/12779>
Letöltés dátuma: 2022.03.12.
12. DR. NYITRAI F. (2001): Az oktatás szerepe a gazdaság és a társadalom fejlődésében.
KSH. Budapest.
13. EDUCATIO TÁRSADALMI SZOLGÁLTATÓ NONPROFIT KFT. (2010):
Diplomás pályakövetés IV. ISBN 978-963-9795-46-4,
https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR/dprfuzet4/DPRfuzet4_teljes.pdf
Letöltés dátuma: 2022.03.12.
14. EUROPEAN COMMISSION (2013): Reducing early school leaving: Key messages
and policy support. Final Report of the Thematic Working Group on Early School
Leaving. European Commission ELS TWG
https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/early-school-leaving-group2013-report_en.pdf Letöltés dátuma: 2022.03.08.
15. EUROPEAN COMMISSION (2015): European Education Area: Study on
comparability of language testing in Europe. Final report, September 2015.
http://ec.europa.eu/languages/library/documents/edl-report_en.pdf
Letöltés dátuma: 2022.03.11.
16. EURÓPAI PARLAMENT (2020): Európai Parlament, Ismertető Az Európai Unióról,
Oktatás és szakképzés (2022)
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/139/oktatas-es-szakkepzes>
Letöltés dátuma: 2022.03.07.
17. EURYDICE REPORT (2014): Languages in Secondary Education. An Overview of
National Tests in Europe 2014/15. Eurydice Report
http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/facts_and_figures/187EN.pdf
Letöltés dátuma: 2022.03.11.
18. FIZETÉSEK (2022): Pozíciók listája <https://www.fizetesek.hu/fizetesek>
Letöltés dátuma: 2022.10.24.

19. FRISSDIPLOMÁS (2015): Ezek lesznek a jövő legnépszerűbb diplomái
<https://www.frisssdiplomas.hu/hirek/151-Ezek-lesznek-a-joevo-legnepyszerubb-diplomai> Letöltés dátuma: 2022.03.18.
20. HÉTFA KUTATÓINTÉZET (2019): A tartós munkanélküliek, valamint az 50 év feletti és a fiatal álláskeresők munkaerő-piaci integrációjának lehetőségei
https://hetfa.hu/wp-content/uploads/2019/10/HETFFA_zarotanutmany_FINAL_20190830.pdf
Letöltés dátuma: 2022.09.03.
21. IPAR 4.0: Mi az az ipar 4.0?
<https://www.ipar4.hu/page/ipari-forradalmak-ipar-4-0> Letöltés dátuma: 2022.03.04.
22. JÁRDI R. (2022): Fél millió fölött keresnek a szakmunkások, Világgazdaság
<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/02/felmillio-felett-keresnek-a-szakmunkasok> Letöltés dátuma: 2022.03.26.
23. JUHÁSZ V. (2021): 14,6 hónapba telik átlagosan munkát találni Magyarországon
<https://merce.hu/2021/08/08/146-honapba-telik-atlagosan-munkat-talalni-magyarorszagon/> Letöltés dátuma: 2022.10.24.
24. KÖLÖKNET (2011): Szakképzés, oktatás és munkaerőpiac,
<http://www.koloknet.hu/?1459-szakkepzes-oktatas-es-munkaeropiac>
Letöltés dátuma: 2022.03.12.
25. KÖZFOGLALKOZTATÁS (2022): Belügyminisztérium, Közfoglalkoztatási portál
<https://kozfoglalkoztatasi.kormany.hu/tajekoztato-a-kozfoglalkoztatasi-rendszerrol>
Letöltés dátuma: 2022.02.20.
26. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2016): Mikrocenzus 2016, 13. A foglalkozások presztízse
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_13.pdf Letöltés dátuma: 2022.03.19.
27. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2022): Gyorstájékoztató, 503 500 forint volt a bruttó átlagkereset
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker2206.html>
Letöltés dátuma: 2022.10.25.
28. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2022): Módszertan
https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0006.html Letöltés dátuma: 2022.08.24.
29. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2022): Munkaerőpiac
<https://www.ksh.hu/heti-monitor/munkaeropiac.html> Letöltés dátuma: 2022.02.10.

30. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (2022): Munkanélküliség
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun2111.html>
Letöltés dátuma: 2022.02.11.
31. MAGYAR KÖZLÖNY (2021): Magyar Közlöny 142. szám, 2021
<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/4bf18ce43d5eda4be4a7d07291d00febddef4dcf/letoltes> Letöltés dátuma: 2022.03.25.
32. MAKÓ Á. (2014): A szakképzett pályakezdők munkaerő-piaci helyzete és elhelyezkedési esélyei,
https://gvi.hu/files/researches/89/szakiskola_2013_cikk_kutfuz_140303.pdf
Letöltés dátuma: 2022.03.16.
33. MOZSÁR F. - KÜRTÖSI ZS. - HALMOSI P.: Közgazdasági alapok, Munkanélküliség közgazdaságtani megközelítése
http://www.jgypk.hu/tamop15e/tananyag_html/kozgalapok/munkanlklig_kzgazdasgtani_megkzeltse.html Letöltés dátuma: 2022.02.20.
34. OFFICINA (2022): Minimálbér 2022 összege: ennyi nettó bért kap kézhez 2022-ben
<https://officina.hu/gazdasag/308-minimalber-2022> Letöltés dátuma: 2022.10.28.
35. OKTATÁS ÉS KÉPZÉS (2015): Az Oktatás és Képzés 2020 kapcsán létrehozott munkacsoportok eredményei. Nyelvek és foglalkoztathatóság
<https://oktataskepzes.tka.hu/hu/az-oktatas-es-kepzes-2020-kapcsan-letrehozott-munkacsoportok-eredmenyei> Letöltés dátuma: 2022.03.11.
36. OLÁH J. - HUTÓCZKI R. (2012): A Debreceni Egyetem emberi erőforrás tanácsadó szakán végzett pályakezdők munkaerő-piaci esélyei Magyarországon.
http://epa.oszk.hu/00300/00315/00100/pdf/EPA00315_kozgazd_forum_2012_04_27-40.pdf Letöltés dátuma: 2022.03.12.
37. PAPP A. (2022): A járvány kezdete óta nem volt ilyen alacsony a munkanélküliek száma <https://24.hu/belfold/2022/01/27/munkanelkuliseg-foglalkoztatasi-ksh-adatok-munkanelkulisegi-rata/> Letöltés dátuma: 2022.02.11.
38. PÉNZCENTRUM (2021): Ezért nem kellene a cégeknek az 50 feletti dolgozók: nagy hiba veszni hagyni őket
<https://www.penzcentrum.hu/karrier/20210211/ezert-nem-kellenek-a-cegeknek-az-50-feletti-dolgozok-nagy-hiba-veszni-hagyni-oket-1110636#>
Letöltés dátuma: 2022.09.03.
39. PUBLICATIONS OFFICE OF THE EUROPEAN UNION (2004): Facing the challenge. The Lisbon strategy for growth and employment: report from the High

Level Group chaired by Wim Kok. Brüsszel.

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/88b6bc81-e3ad-4156-960f-f549369aa9d4> Letöltés dátuma: 2022.03.05.

40. RÓNAY P. (2021): Mi az ipari forradalom? Hogyan hatott és hat most a világra?

<https://xforest.hu/ipari-forradalom/> Letöltés dátuma: 2022.03.02.

41. SCHULTZ T. (1983): Beruházás az emberi tőkébe. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. ISBN 963-221-250-9

8 Táblázatok és ábrák jegyzéke

1. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása nemek szerint 2017-2021 között (Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/mun/mun2111.html)	5
2. ábra: A magyar oktatási rendszer felépítése (Forrás: Eurydice 2021 https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/hungary/organisation-education-system-and-its-structure_hu)	12
3. ábra: Diplomás Pályakövetési Rendszer 1. oldal (Forrás: DPR AAE pályaaorientációt támogató modul 2020 https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese)	14
4. ábra: Diplomás Pályakövetési Rendszer 2. oldal (Forrás: DPR AAE pályaaorientációt támogató modul 2020 https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese)	15
5. ábra: A munkahelyet váltók aránya korcsoportos bontásban (Forrás: PP prezentációm kutatómódszertan vizsgára, 2020).....	22
6. ábra: A közeljövőben munkahelyváltást tervező válaszadók korcsoportok szerint (Forrás: saját kérdőív 2022)	23
7. ábra: A válaszadók továbbképzési hajlandósága (Forrás: saját kérdőív 2022)	24
8. ábra: A BNP Paribas Cardif és a Medián közös felmérése a munkavállalók továbbképzési hajlandóságáról (Forrás: BNP Paribas Cardif 2020 https://bnpparibascardif.hu/-/bnpparibas-cardif-elesedo-versenyre-es-bizonytalansagra-szamitanak-a-magyar-munkavallal-3).....	24
9. ábra: A továbbképzésre hajlandó válaszadók korcsoportos bontása (Forrás: saját kérdőív 2022).....	25
10. ábra: A sikeres elhelyezkedésben szerepet játszó néhány tényező összehasonlítása (Forrás: saját kérdőív 2022).....	26
11. ábra: Az iskolai végzettség szerepének fontossága a munkavállalásban (Forrás: saját kérdőív 2022).....	27
12. ábra: A népesség száma legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2020 között (Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0006.html).....	28
13. ábra: A különböző iskolai végzettséggel rendelkezők számának alakulása a 2010-es bázisévhez viszonyítva (Forrás: a KSH adataiból készített saját táblázat 2022).....	29

14. ábra: A munkanélküli lakosság száma legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2020 között	(Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf012.html).....	30
15. ábra: A hazai népesség munkanélküliségi aránya végzettségek szerint 2010-2020 között (Forrás: a KSH adataiból készített saját táblázat 2022).....		31
16. ábra: Foglalkoztatási ráta legmagasabb iskolai végzettség szerint 2010-2021 között (Forrás: KSH 2022 https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0018.html).....		33
17. ábra: A válaszadók megítélése a havi bérük nagyságáról, végzettségek szerinti bontásban (Forrás: saját kérdőív 2022).....		34
18. ábra: Az azonos fokú iskolai végzettséget adó intézmények közti különbségek fontossága (Forrás: saját kérdőív 2022).....		35
19. ábra: Pályakezdők bruttó átlagjövedelme intézményenként (Forrás: DPR AAE 2020 https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese).....		36
20. ábra: A frissdiplomások első munkavégzéséig eltelt hónapok száma intézményenként (Forrás: DPR AAE 2020 https://www.diplomantul.hu/adminisztrativ-adatbazisok-egyesitese)		37
21. ábra: A munkahelykeresésre megbecsült idő eloszlása a válaszadók végzettségei szerint (Forrás: saját kérdőív 2022).....		38
22. ábra: Egyes szakmák bruttó átlagkeresetének összehasonlítása a magyar átlagjövedelemhez és minimálbérhez viszonyítva (Források: Fizeteselek.hu 2022 https://www.fizeteselek.hu/fizeteselek , KSH 2022 https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker2206.html , Officina 2022 https://officina.hu/gazdasag/308-minimalber-2022)		39

9 Nyilatkozatok

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Terenyei Edit
A Hallgató Neptun kódja: O4DIFQ
A dolgozat címe: Az iskolázottság szerepe a munkavállalók munkaerő-piaci helyzetének javításában
A megjelenés éve: 2022
A tanszék neve: Agrármenedzsment és Vezetéstudományi Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

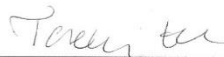
Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Budapest, 2022.11.02.

Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Terenyei Edit hallgató (Neptun azonosítója: O4DIFQ) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gyöngyös, 2022. november 4.

Belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

10 Mellékletek

2021. 12. 01. 19:05

Az iskolázottság szerepe a munkavállalásban

Az iskolázottság szerepe a munkavállalásban

Kedves Válaszadó!

Köszöntöm ezen a felületen. Az alábbi kérdésekre adott válaszaival hozzájárul az egyetemi kutatómunkám sikeréhez.

A kérdőív célja, hogy megvizsgálja, mennyire van szerepe az iskolai végzettségnek a munkakeresésben és a sikeres elhelyezkedésben.

Az űrlap kitöltése körülbelül 10 percet vesz igénybe.

A válaszadás önkéntes és anonim, az adatokat bizalmasan kezelem.

Köszönöm, hogy a válaszadással segíti a munkámat.

1. Ön szerint az iskolai végzettség fokozatának mennyire van szerepe a jó munkahely megtalálásában?

Soranként csak egy oválit jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Nincs szerepe	☐	☐	☐	☐	☐	Nagy szerepe van

2. Mi a véleménye, a Covid-helyzet mennyire befolyásolja az iskolai végzettség szerepét a munkavállalásnál?

Soranként csak egy oválit jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Semennyire nem számít ebben a helyzetben	☐	☐	☐	☐	☐	Nagyon számít ebben a helyzetben

3. Ön számára mit jelent leginkább a "jó munkahely" kifejezés? Több válasz is bejelölhető, de maximum 3-at válasszon.

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Magas fizetés
- ☐ Kényelmes munka (pl. időbeosztás, megközelíthetőség szempontjából)
- ☐ Kevés stresszel jár
- ☐ Jó munkahelyi légkör
- ☐ Barátságos, segítőkész kollégák
- ☐ Fejlődési, előrelépési lehetőségek
- ☐ Biztonságos, stabil vállalati háttér
- ☐ Bejelentett állás

Egyéb: ☐ _____

4. Mit gondol, munkakeresés szempontjából mennyire számít két ugyanolyan fokú végzettség összehasonlítása esetén, hogy a munkakeresők melyik oktatási intézményben szereztek azokat?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Nem számít	☐	☐	☐	☐	☐	Nagyon számít

5. Hogyan vélekedik, milyen szakterületet érdemes választania egy pályakezdőnek?

6. Az előző kérdésre adott válaszát milyen szempont alapján választotta?

7. Az előzőben választott szakterületen való elhelyezkedéshez milyen végzettség szükséges?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Általános iskola
- ☐ Szakképesítés
- ☐ Érettségi
- ☐ Felsőoktatás szakképzés oklevél
- ☐ BA/BSc oklevél
- ☐ MA/MSc oklevél
- ☐ PhD/DLA
- ☐ Nem szükséges végzettség, csak szakmai tapasztalat
- ☐ Egyéb: _____

8. Mit gondol, az alábbiak mennyire segítik a munkakeresőt a sikeres elhelyezkedésben?

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

	semennyire nem segíti	kevésbé segíti	valamennyire segíti	nagyon megsegíti
Nyelvtudás	☐	☐	☐	☐
Szakmai tapasztalat	☐	☐	☐	☐
Felsőfokú végzettség tapasztalat nélkül	☐	☐	☐	☐
Felsőfokú végzettség tapasztalattal	☐	☐	☐	☐
OKJ-s képzés	☐	☐	☐	☐
Középfokú szakmai végzettség	☐	☐	☐	☐
Magabiztos kiállítás	☐	☐	☐	☐
Kapcsolatok	☐	☐	☐	☐
Tudatosan végzett megjelenés a közösségi oldalakon	☐	☐	☐	☐

9. Tudta-e, hogy a munkaügyi hivatalokban az álláskeresőknél lehetőségük van ingyenes képzéseken részt venni?

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem

10. Mennyire tartja eredményesnek az ingyenes képzéseket munkakeresés szempontjából?

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Semennyire	☐	☐	☐	☐	☐	Nagyon

11. Ön milyen felnőttképzési tanfolyamokat ismer? Kérem, soroljon fel néhányat.

12. Fejlesztené-e magát továbbképzéssel a munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem

13. Mennyi időt szánna a továbbképzésre?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Semennyit
☐ Pár napot
☐ Pár hetet
☐ Pár hónapot
☐ Fél évet
☐ Fél évnél többet is

14. Mennyit lenne hajlandó fizetni a továbbképzésért?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Semennyit
☐ Legfeljebb 50.000 Ft-ot
☐ Legfeljebb 100.000 Ft-ot
☐ Legfeljebb 200.000 Ft-ot
☐ Legfeljebb 500.000 Ft-ot
☐ Több, mint 500.000 Ft-ot

15. Mit gondol, milyen tanfolyammal tudná fejleszteni Önmagát munkaerő-piaci helyzetének javítása érdekében?

16. Online, e-learning képzéseken részt venne-e?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem
☐ Talán

17. Mit gondol, az alábbi két változat közül a munkaadó melyiket értékeli többre?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Szakmai tapasztalat adott területen végzettség nélkül
☐ Iskolai végzettség adott területen szakmai tapasztalat nélkül

Meséljen Magáról!

Személyes kérdések

18. Jelenleg milyen pozícióban dolgozik?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Beosztott
☐ Csoportvezető
☐ Középvezető
☐ Felsővezető
☐ Szabadúszó, egyéni vállalkozó
☐ Cégtulajdonos, cégvezető
☐ Nem dolgozom (tanulok, nyugdíjas vagyok, gyes-gyed-en vagyok, leszázalékolt stb.)
☐ Egyéb: _____

19. Ön a végzettségével megegyező területen dolgozik?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Mindig is abban dolgoztam
- ☐ Jelenleg igen, de korábban nem
- ☐ Korábban igen, de jelenleg nem
- ☐ Jelenleg nem, de tervezem a jövőben
- ☐ Jelenleg nem és nem is tervezem a jövőben sem

20. Kérem, jelölje be a legmagasabb iskolai végzettségét.

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Általános iskola
- ☐ Szakképesítés
- ☐ Érettségi
- ☐ Felsőoktatási szakképzés oklevél
- ☐ BA/BSc oklevél
- ☐ MA/MSc oklevél
- ☐ PhD/DLA

21. Kérem, jelölje meg, mióta dolgozik a jelenlegi munkahelyén.

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Kevesebb, mint 1 éve
- ☐ 1 és 3 év között
- ☐ 4 és 10 év között
- ☐ 11 és 20 év között
- ☐ Több, mint 20 éve

22. Mennyi volt a leghosszabb idő, amit Ön egyazon munkahelyen eltöltött?

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- ☐ Kevesebb, mint 1 év
- ☐ 1 és 3 év között
- ☐ 4 és 10 év között
- ☐ 11 és 20 év között
- ☐ Több, mint 20 év

23. A munkahelyváltásának mi volt az oka? Amennyiben több volt, jelöljön meg több választ.

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ Alacsony bérezés
- ☐ Nem tisztességes bánásmód
- ☐ Rossz munkahelyi hangulat
- ☐ Be nem tartott ígérek
- ☐ Befásultság, nem jelentett már a munka kihívást
- ☐ Túl sok stressz
- ☐ Előrelépési lehetőség hiánya
- ☐ Elismerés hiánya
- ☐ Elavult technológia, ami nehezítette a munkát
- ☐ Közvetlen felettes vezetői stílusa
- ☐ Közvetlen munkatársak stílusa
- ☐ Egyéb együttműködő partnerek (ügyfelek és más munkatársak) stílusa
- ☐ Még sosem váltottam munkahelyet

Egyéb: ☐ _____

24. Gondolkozik-e munkahelyváltáson a közeljövőben?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Igen
☐ Nem

25. Mit gondol, mennyire gyorsan találna magának új munkahelyet, amennyiben most kellene keresnie úgy, hogy az ne számítson visszalépésnek a karrierjében?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Napokon belül
☐ Heteken belül
☐ Hónapokon belül
☐ Több, mint fél év múlva

26. Kérem, jelölje meg a nemét.

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Nő
☐ Férfi
☐ Nem kívánom megadni

27. Kérem, válassza ki, hogy melyik korosztályba tartozik.

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ 18 évesnél fiatalabb
☐ 18 és 24 év között
☐ 25 és 30 év között
☐ 31 és 40 év között
☐ 41 és 50 év között
☐ 51 és 60 év között
☐ 61 és 70 év között
☐ 70 év felett

28. Kérem, jelölje meg, melyik megyében lakik.

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Budapest
- ☐ Pest megye
- ☐ Bács-Kiskun
- ☐ Baranya
- ☐ Békés
- ☐ Borsod-Abaúj-Zemplén
- ☐ Csongrád
- ☐ Fejér
- ☐ Győr-Moson-Sopron
- ☐ Hajdú-Bihar
- ☐ Heves
- ☐ Jász-Nagykun-Szolnok
- ☐ Komárom-Esztergom
- ☐ Nógrád
- ☐ Somogy
- ☐ Szabolcs-Szatmár-Bereg
- ☐ Tolna
- ☐ Vas
- ☐ Veszprém
- ☐ Zala

29. Hogyan ítéli meg a jelenlegi fizetését?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Jóval átlag alatti	☐	☐	☐	☐	☐	Jóval átlag feletti

30. Meg van elégedve jelenlegi fizetésével?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
Egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	Teljes mértékben

2021. 12. 01. 19:05

Az iskolázottság szerepe a munkavállalásban

Köszönöm szépen, hogy válaszaival segítette a munkámat.

Thank you

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok